СПРАВКА
за постъпилите бележки, предложения и констатации по реда на чл. 26 от Закона за нормативните актове по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите

№	Организация/ потребител /вкл. начина на получаване на предложението/	Предложения и становища	Приети / Неприети	Мотиви
1.	**Асоциация на българските застрахователи**	**I. Общи бележки**		
		Считаме, че предлаганите основно с § 12 и §31 от ЗИД на ЗЗП проекторазпоредби на коментирания законопроект, свързани с транспониране на Директивата: • не създават ясни основания, предпоставки, критерии и процедури за ясно и най-вече обективно определяне на активно легитимираните да предявяват такива искове правни субекти - чрез вписването им в публичен регистър, в рамките на пълноценно регламентирано регистърно производство и чрез осъществяването постоянен текущ административен контрол при ясни и прозрачни нормативно регламентирани процедури за наличието на релевантните обстоятелства и за текущото съответствие на тези субекти с хармонизираните национални изисквания през целия период на дейността им - за да може да се гарантира, че квалифицираните да предявяват и водят такива искове организации ще отговарят не само начално (при вписването), но и текущо на изискванията, във всеки един момент, докато са вписани и имат право да предявяват посреднически искове. • не създават подходящи и ефективни гаранции за установяване и предотвратяване на злоупотреби със	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 съдържа конкретни изисквания към лицата, имащи право да предявяват представителни искове. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828, само организации, които отговарят на определени критерии ще могат да предявяват представителни искове. В същото време, ГПК допуска максимално широк кръг от активно легитимирани лица, които да имат право да предявяват колективни искове и не поставя никакви изисквания спрямо тях. Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите съдържа основания и предпоставки, при изпълнението на които дадена организация ще бъде определена за „квалифицирана организация“, имаща право да предявява представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и регламентира проверката и контрола на тези субекти. В чл. 186в на законопроекта са посочени

		съответните колективни потребителски права от страна на съответните компетентни (“квалифицирани“) субекти, тъй като съдържат множество неясни, противоречиви или чисто декларативни законодателни решения и концепции, в т.ч. за установяване и проверка на обстоятелства; В тази връзка Директивата принципно прогласява необходимостта от подходящи гаранции срещу злоупотребите с такива права, но това не е последователно отразено на национално ниво от вносителя на законопроекта - както защото уредените в проекта процесуални възможности и критерии за преценка относно наличието на злоупотреби или липсват, или са твърде субективни, така и защото на пръв поглед уредените в закона процесуални механизми за установяването и предотвратяването им са непълни и потенциално неефективни.		изискванията на които трябва да отговаря една организация, за да бъде призната за квалифицирана и да има право да води представителни искове. Тези изисквания съответстват изцяло на изискванията, предвидени в чл. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828 относно критериите на които трябва да отговаря една структура, за да бъде призната за квалифицирана и да води представителни искове. Твърдението е необосновано и неоснователно, предвид на това, че разписаните в законопроекта механизми за предявяване, разглеждане и решаване на представителни искове са идентични на тези, съдържащи се в глава 33 от ГПК. Производството по колективни искове по ГПК се прилага, от 2007 г. и има повече от 16 години установена практика и традиции. Независимо от това, че ГПК не съдържа никакви изисквания относно лицата, имащи право да предявяват колективни искове за обезщетение, в повече от 16 годишната практика по прилагане на неговите разпоредби относно колективните искове не са установени злоупотреби с правото за предявяване на такива искове от страна на лицата, на които е предоставено това право. Проектът на закон въвежда изисквания към организациите, имащи право да предявяват представителни искове за средства за правна защита и това е заслуга, а не недостатък на законопроекта. Няма причина за приемане на рестриктивен режим към квалифицираните организации (сдружения на потребителите) за предявяване на представителни искове, докато в същото време за лицата предявяващи колективни искове по реда на глава 33 от ГПК не съществуват никакви изисквания.

				Законопроектът предвижда допълнителна гаранция за избягване на съдебни дела - съгласно разпоредбата на чл.186, ал. 5 от ЗЗП преди предявяването на представителен иск търговецът разполага с 14 - дневен срок да преустанови нарушението. Също така е необосновано твърдението за наличието на неефективни процесуални механизми срещу неоснователни искове. Съдът допуска предявяване на представителен иск само при наличие на определени предпоставки. Съдебният контрол за допустимост и предвидените правила при неоснователни представителни искове (чл.388г на ГПК) осигуряват ефективна защита за търговците. На следващо място, разпоредбата на чл.388м, ал.5 изрично предвижда невъзможност за вече присъединени потребители да се присъединяват към други подобни искове или индивидуално да предявят иск срещу същия ответник за същото средство за правна защита. Същевременно, Директива (ЕС) 2020/1828 не съдържа изисквания за водене на регистър на квалифицираните организации. Нещо повече, воденето на предложения регистър съставлява ненужна административна тежест за тези организации. Очаква се не повече от две или три организации да бъдат признати за организации, имащи право да предявяват представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Предвид на това, изискването за воденето на регистър на тези организации не може да се подкрепи.

		II. Възражения относно §12 от Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за защита на потребителите (ЗЗП), с който се правят промени в самия него. Считаме, че §12 от законопроекта не успява да създаде пълноценна уредба, в т.ч. обективни критерии и ефективни механизми, насочени към реализация на заложените цели на Директивата, като в тази връзка бихме изтъкнали следното:		
		1. Въвежданата чрез чл. 186, ал. 3 от ЗЗП легална проектодефиниция на понятието „практика“ ще се окаже проблем, тъй като е доста неясна и неточна - употребено е единствено число и от текста ще може да се направи заключението, че всяко едно „действие или бездействие“ ще представлява „практика“, дори ако и когато е било осъществено еднократно.	Приема	Отпаднала е дефиницията на понятието „практика“ от проекта. Разпоредбата на чл.186, ал. 3 от ЗЗП се изменя така: Чл.186 (3) Представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите може да бъдат предявени за нарушения на актовете на Европейския съюз, посочени в приложение I на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ, L 409/1, 4.12.2020 г.), включително и на разпоредбите, чрез които тези актове са въведени в законодателството на Република България, когато тези нарушения увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите“.
		2. Считаме за твърде обща формулировката по чл. 186, ал.3, точки от 1 до 56 - на нарушенията, които биха могли да бъдат предмет на представителните искове. Считаме, че твърде обобщено са изброени дълга редица посочени в цялост нормативни актове и групи разпоредби от нормативни актове, които твърде широко и неконкретно очертават материалноправните основания за предявяване и водене на представителни искове за защита на потребителски права. Заедно с това приветстваме възможността, добавена като нова ал. 5 в текста на чл. 186, изискваща уведомяването на търговеца преди предявяване на иска, с възможност той в 14	Приема	Разпоредбата на чл.186, ал. 3 от ЗЗП се изменя така: Чл.186 (3) Представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите може да бъдат предявени за нарушения на актовете на Европейския съюз, посочени в приложение I на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за

		дневен срок да преустанови нарушението - считаме, че това е добра опция, макар да изглежда недостатъчно развита като механизъм и последици, в т.ч. по отношение на установяването и в процеса. Приветстваме също и новия чл. 186а, който въвежда някои необходими уточнения, макар неговите ал. 2 и ал.3 да имат по-скоро процесуален характер, предвид което систематичното им място би следвало да е в §31 на законопроекта.		отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ, L 409/1, 4.12.2020 г.), включително и на разпоредбите, чрез които тези актове са въведени в законодателството на Република България, когато тези нарушения увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите“.
		3. Като компетентен контролен орган по отношение на организациите, легитимирани да предявяват представителни искове в законопроекта е определен Министъра на икономиката, който одобрява и публикува „списък“ на „квалифицираните организации“, който актуализира при съответните промени (чл. 186б). Считаме, че регламентираното в проектозакона във връзка с този „списък“, който МИИ следва да актуализира при съответните промени (чл. 186б от законопроекта), се явява преобладаващо декларативно и недостатъчно, тъй като чрез него не се създават ефективни механизми за начален и текущ контрол за съответствие, както и за отразяване и вземана предвид на променените обстоятелства, като не се описват възможните промени, основанията, процедурите и регистърните и други последици от тях - в т.ч. за съответните организации и вкл. по отношение на изключването на организации от списъка при определени условия и др. В тази връзка считаме, че вместо „списък“, в ЗЗП би следвало да се регламентира пълноценен публичен регистър на т. нар „квалифицирани организации“, като във връзка с него пълноценно и подробно се уреди адекватно регистърно производство, водено при подходящ и съответстващ по експертиза административен орган.	Не приема	България прилага критериите за признаване на квалифицираните организации повече от 18 години. Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 критерии за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите (Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г.) България има работеща към момента уредба за признаване на квалифицирани организации, имащи право да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите. Съгласно сега действащата разпоредба на чл. 164, т. 7 от ЗЗП, министърът на икономиката и индустрията изготвя списък на квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за забрана на действия или търговски практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите. Списъкът по чл.164, ал. 1, т. 7 се изготвя въз основа на критерии, определени с наредба на министъра на икономиката и

				индустрията. В изпълнение на разпоредбите на ЗЗП, министърът на икономиката и индустрията е издал Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите. Наредбата съдържа критерии за признаване на квалифицираните организации, които се прилагат от 2007 година. От 2007 г. до настоящия момент не са установени злоупотреба с права за водене на дела от страна на квалифицираните организации. Несъстоятелно е твърдението, че списъкът се явява декларативен и чрез него не се създават ефективни механизми за начален и текущ контрол за съответствие, както и за отразяване и вземана предвид на променените обстоятелства. Законопроектът предвижда както начален така и текущ контрол на тези организации. Разпоредбата на чл. 186е от законопроекта предвижда текущ контрол на тези организации, както предвижда по всяко време министъра на икономиката и индустрията да изисква от организация, включена в списъка да предоставя доказателства, че продължава да отговаря на изискванията, както и в случаи, че държава-членка или ЕК изрази опасения относно това дали определена организация не отговаря на изискванията. Разпоредбата на чл. 186ж от проекта предвижда също контрол за съответствието. Съгласно чл. 186ж от проекта, министърът на икономиката и индустрията извършва проверка най-малко на всеки пет години от включването в списъка по чл. 186б, ал. 1 дали организацията продължава да отговаря на изискванията на закона.

				Вписването на квалифицираните организации се осъществява съгласно установен ред и изисквания определени в директивата, като не е от съществено значение дали вписаните организации които ще са правоспособни да водят представителни искове са вписани в „списък“ или „регистър“. Понятието „списък“ е възприето от директивата, тъй като този списък се предоставя на ЕК за целите на трансгранични представителни искове. ЕК публикува в Официален вестник на ЕС списък на признатите квалифицирани организации във всички ДЧ. Не се налага промяна в действащото законодателство в това отношение.
		4. Изискванията по чл. 186в, ал. 1 също са неподходящи и недостатъчни, като се явяват най-вече декларативни в основната си част. Няма дефиниция на въведеното изискване за „дейност за защита на интересите на потребителите“, която организацията да следва да е извършвала през последната една година. Съответно, не е изяснено с предложените текстове как и въз основа на какви обективни критерии ще се преценява дали тази предпоставка е налична или не по отношение на конкретна организация – напр. колко броя „съдействие за решаване на потребителски спорове“ ще е достатъчно да е осъществявала тя (1 бр., 2 бр. или повече), в какво ще следва да се е състояло това „съдействие“ и т.н. Съответно, не е изяснено в нормата дали на това изискване организацията ще следва да отговаря само при вписването в списъка или ще следва да продължи след това да отговаря на него – в смисъл, че след вписването в списъка и като условие за запазването му по отношение на организацията не следва да има прекъсвания в реалната „дейност за защита на интересите на потребителите“, продължили повече от една година.	Не приема	Разпоредбите на проекта на ЗИД на ЗЗП въвеждат коректно критериите за признаване на квалифицираните организации, предвидени в чл. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828. Критериите за признаване на квалифицираните организации, посочени в директивата не се различават съществено от сега действащите критерии на национално ниво за предявяване на колективни искове от страна на квалифицираните организации. Съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828, квалифицираните организации трябва да имат процедури за предотвратяване на влияние на лица различни от потребители. Това изискване е предвидено в законопроекта. Разпоредбата на нов чл.186в, ал.1, т.7 и 8 съдържат изисквания, съгласно които, организацията трябва да: 7. е независима и не се влияе от лица, различни от потребители, по-специално от търговци, които имат икономически интерес от предявяване на представителен иск, включително в случай на финансиране от трето лице, и за тази цел е установила процедури за предотвратяване на

		Считаме в тази връзка, че такива повече от едногодишни прекъсвания на релевантната реална дейност би следвало да са основание за изключването(заличаването) на съответната организация от списъка и да обуславя процесуална невъзможност за предявяване на представителен иск, което също би следвало да подлежи на последващ/текущ административен и съдебен контрол. Не е добре и това, че изискванията по т. 7 и т.8 общо взето редактирано преповтарят текстове от директивата, като по тази причина остават изцяло декларативни и пожелателни – няма въведени реални и конкретни задължения, насочени към обезпечаване на действителното им прилагане на национално ниво. Всъщност, законопроектът не въвежда никакви обективни критерии и функционални механизми, позволяващи да се гарантира нормативно и на практика правилността и най-вече обективността на административната преценка относно това дали организацията е независима, в т.ч. дали се влияе от лица, различни от потребители, включително в случай на финансиране от трета страна, на какви изисквания следва да отговарят установените в организацията процедури (по т.7 на ал.1) за предотвратяване на такова влияние и конфликт на интереси и др. Във вр. с т. 8 от ал.1 на чл. 186в следва да се отбележи също, че в нея липсват конкретизирани изисквания относно информацията, която ще следва да се оповестява и да е „доказваща“ че организацията отговаря на критериите по чл. 186б, ал.1, т.1-7 и информация за източниците на финансиране на организацията.		такова влияние, както и на конфликт на интереси, между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите; 8. оповестява публично на ясен и разбираем език чрез подходящи средства, в т.ч. на своята интернет страница, информация, доказваща, че организацията отговаря на критериите по т. 1 - 7, и информация за източниците на финансиране на организацията, нейната организационна, управленска и членска структура, нейния предмет на дейност и за извършваните дейности. Също така, трябва да се има предвид, че действащият ЗЗП съдържа изисквания за представителност на сдруженията на потребителите, които включват изискване за доказване, че сдружението е осъществявало дейност за защита на потребителите през последната една година. Спазването на това изискване се проверява ежегодно от министерството в рамките на всяка процедура за финансиране на сдруженията на потребителите. Администрацията за защита на потребителите проверява ежегодно дали дадено представително сдружение за защита на потребителите извършва ефективна дейност за защита на потребителите през последната една година. Също така, с проекта в чл. 186в, ал. 2 е предвидена т. 6, съгласно която организацията, желаеща да бъде призната трябва да представи „вътрешни правила на организацията, съдържащи процедури за избягване на влияние и конфликт на интереси между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите.“
		5. Видно от текста на т.4 на ал.2 на чл. 186в от ЗЗП, установяването на обстоятелствата по ал.1, т.6 и 7 пред административния орган ще става само с декларация. Сходно е положението с изискванията по ал.1, т.4, което видно от ал.2,	Не приема	Съгласно законопроекта, само изискването за независимост на организацията и това, че не е в производство по несъстоятелност или ликвидация ще се доказва с декларация. Всички останали

		т.1 ще става с „годишен доклад за дейността на организацията“, тоест отново едностранно и декларативно. В тази връзка приветстваме промяната в т. 5 на ал.2, за включване в доклада на „*информация за източниците на финансиране на организацията, в т.ч. и тяхното процентно изражение на база общия бюджет на организацията за предходната година, подписана от лицата, които представляват организацията*“, но това задължение също остава декларативно, доколкото няма нормативно обезпечен текущ контролен механизъм за проверка на подадената информация. В тази връзка считаме, че следва да бъде доизяснено и доразвито нормативно по какъв начин ще се извършва административния контрол, респ. проверката по отношение на декларираните или описаните в годишния отчет по ал. 2 обстоятелства и да се въведат подходящи механизми за неговото ефективно осъществяване на този контрол - за да се гарантира текущо и постоянно съответствие на вписваната организация с приложимите изисквания. По отношение на изискването за „*правила и процедури за избягване на влияние и конфликт на интереси*“ по същата т. 5 на ал. 2 следва да се отбележи, че не е изяснено на какви изисквания ще следва до отговарят тези правила и липсват обективни критерии за преценка дали те ще създават в необходимата степен съответните гаранции по отношение на конкретната организация, както и от кого, как, в какви срокове и по какъв точно начин (процедура) ще се осъществява контролът и ще се реализират отговорностите за спазването на тези правила. Освен това от текста на разпоредбата може да се заключи, че конфликтът на интереси може да е само по отношение на „интересите на потребителите“, което далеч не изчерпва възможностите за злоупотреба с права за водене на представителни искове от съответните организации. В тази връзка следва да се изтъкне, че „конфликт на интереси“ може да има и по отношение на търговците, доколкото една		изискванията относно критериите за признаване ще се доказват реално. Съгласно изискването на чл. 186в, ал. 2, организацията, която желае да бъде призната за квалифицирана организация ще трябва да представи и годишен доклад за дейността на организацията за защита интересите на потребителите през последната една година. Докладът трябва да докаже наличието на конкретна дейност за защита на потребителите. От годишния доклад за дейност на организацията може да се прецени дали същата има дейност за защита на потребителите през последната една година. Представянето на такъв доклад се извършва ежегодно от сдруженията на потребителите в рамките на процедурата за финансиране на представителните сдружения на потребителите. Изискването за наличие на обстоятелство по ал.1, т.6 относно производство по несъстоятелност или ликвидация, с оглед намаляване на административната тежест, следва да се доказва с декларация. Търговският регистър е публичен и винаги и всеки един може да направи справка за несъстоятелност. Обстоятелството по ал.1, т.7 е достатъчно да се декларира, с оглед на това, че при водене на конкретен иск съгласно предложения чл. 388к. „ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото“ Гаранция за наличие на текущо и постоянно съответствие с приложимите изисквания и постоянен контрол предоставя изискването на чл.186в, ал.1, т.8, съгласно което организацията следва да оповестява публично на ясен и

		финансирана при конфликт на интереси организация може да бъда използвана като оръжие за изкривяване на пазарната конкуренция, а неоснователен или силно спорни искове може да бъде финансирани пряко или косвено от конкуренти - с цел увреда, репутационна и/или реална, в т.ч. чрез обуславяне на вреди за търговец от воденето на самия иск или от наложени във връзка с него привременни мерки и други. Гаранциите срещу такъв вид „конфликт на интереси“ следва да бъдат създадени и обезпечени по подходящ и подлежащ на административен контрол начин. Липсата или проформа създаването на такива гаранции чрез подобни декларативни разпоредби (ал.2, т. 5) би се отразила негативно на различни значими сектори, създавайки потенциал за изкривяване на свободната конкуренция чрез злоупотреби с правата за финансиране на квалифицирани организации и за водене на представителни искове от страна на такива организации, финансирани пряко или косвено от търговци за реализация на несъответстващи на смисъла на закона цели.		разбираем език чрез подходящи средства, в т.ч. на своята интернет страница, информация, доказваща, че организацията отговаря на критериите по т. 1 - 7, и информация за източниците на финансиране на организацията, нейната организационна, управленска и членска структура, нейния предмет на дейност и за извършваните дейности. Предложеният чл.388к от ГПК също съдържа гаранции за липсата на конфликт на интереси. В разпоредбата на чл. 388к детайлно и изчерпателно са уредени правата на страните. Съдът проверява дали е налице конфликт на интереси, като при основателни съмнения за конфликт на интереси съдът указва на ищеца да предостави допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането в подходящ срок. При неизпълнение на указанията съдът връща исковата молба.
		6. Сериозен недостатък на законопроекта представлява липсата на реален, работещ и ефективен нормативен механизъм за последващ и текущ административен контрол на „квалифицираните организации“ - на базата на обвързана компетентност и критерии за обективна преценка за текущо съответствие след вписването им в списъка и в хода на осъществяване на правата по закона. Въвеждането на такъв механизъм ще е особено важно, тъй като е ясно, че декларираната/установена при заявяването ситуация по отношение на организацията може да е динамична и може бързо и често да се променя на практика. Това не е взето предвид и не е третирано в проектозакона по подходящ начин, в това число чрез регламентиране на съответните подходящи текущи задължения, отговорностите за изпълнението им и механизмите за последващ административен контрол от страна на отговорния административен орган.	Не приема	Законопроектът съдържа механизъм за последващ и текущ контрол на квалифицираните организации в чл.186в, ал.3, чл.186е и чл.186ж от проекта от ЗЗП. Не основателно е посочено, че няма предвиден работещ и ефективен нормативен механизъм за последващ и текущ административен контрол. Законопроектът предвижда както първоначален, така и последващ и текущ административен контрол върху квалифицираните организации, с изрично регламентирани правомощия на компетентния административен орган – министъра на икономиката и индустрията. Проектът съдържа разпоредби (чл. 186е, ал. 1 и 2 и чл. 186ж от ЗЗП), които осигуряват реална възможност за проверка на текущото съответствие на организациите с установените критерии. Тези

		Считаме, че подходящият по интензитет и снабден с подходящи механизми и административни правомощия последващ контрол ще е абсолютно необходима предпоставка, за да може достатъчно адекватно да се гарантира, че квалифицираните да предявяват и водят такива искове организации ще отговарят както начално, така и текущо на изискванията и няма да злоупотребяват с правата си - не само при вписването им в регистър или „списък“, но и във всеки един момент, докато са вписани, вследствие на което ще имат право да предявяват посреднически искове. Такъв следва да се развие допълнително в законопроекта - проекторазпоредбите от чл. 186 до чл. 187 на ЗЗП не уреждат ефективен механизъм и в законопроекта реално липсва подходяща уредба за такъв последващ/текущ контрол, тъй като: • проекторазпоредбата на чл. 186е, ал.1 ЗЗП не създава достатъчно гаранции в това отношение, доколкото изискването на текущи доказателства за съответствие е въведено само като възможност за Министъра на икономиката и индустрията, без той да е обвързан да реализира тази своя възможност за проверка на практика, при ясни предпоставки, срокове и механизми за това. • обвързаната компетентност (задължението) за проверка от страна на административния орган е въведена само за много тесни хипотези - случаи на опасения на други държава-членки на ЕС или на Европейската комисия по чл. 186е, ал.2; • обвързаната компетентност за проверка „на всеки 5 години“ по чл. 186ж също не създава достатъчно гаранции за актуалността на вписаните обстоятелства и за текущото съответствие на организациите със съответните изисквания, тъй като за толкова дълъг период могат да се променят много съществени обстоятелства, които няма да могат да бъдат установени своевременно. Необходима е друга подходяща и подлежаща на контрол форма на актуализация на съответствието, подлежаща на осъществяване през по- кратки периоди от посочените 5г. Също, необходимо е да се доизясни в текста как (тоест, съобразно какъв механизъм, при какво		проверки не са оставени безконтролно на субективна преценка, а са уредени с достатъчно правна яснота – включително чрез задължителна проверка при сигнал от друга държава членка или Европейската комисия. Контролът е не само първоначален, но и периодичен - през 5-годишен интервал. Член 186е, ал. 1 въвежда възможността министърът да изисква текущи доказателства за съответствие, като тази възможност е преценено да бъде упражнявана гъвкаво – съобразно конкретните обстоятелства, което е в съответствие с принципите на ефективност и пропорционалност. Изискването за по-чести или формализирани проверки би било неоправдано от гледна точка на административна тежест и е несъразмерно спрямо целите на Директива (ЕС) 2020/1828, която не налага такава степен на регламентация, нито предвижда обвързана компетентност извън специфични случаи. Следователно, твърдението, че липсва ефективен контролен механизъм, е необосновано и не отчита действителната уредба в проекта, която осигурява баланс между надзор, правна сигурност и оперативна независимост на квалифицираните организации.

		производство) ще се прави проверката за съответствие на вече вписаните организации, в т.ч. по чл. 186е, ал.1 и ал.2 и по чл. 186ж – съответно, какви ще са ангажиментите на административния орган и на подлежащите на такава преценка организации в хода на „проверката“, с какъв акт ще приключва проверката, какви биха могли да са административните последици от тази „проверка“ и т.н. други свързани процедурни въпроси.		
		7. Следва да се отбележи още, че и други понятия и процедури, използвани или въведени в предложението за изменение на ЗЗП, са или зле разработени и/или недефинирани и/или пък неясно и непълно дефинирани - засега ги пропускаме, за да се концентрираме на основните принципни проблеми по-горе и за да избегнем прекомерна детайлност и казуистика, но някои от тях също биха затруднили правоприлагането и тълкуването, в т.ч. по отношение на предпоставките и развитието на съответните административни и съдебни производства	Не приема	Преди всичко няма конкретни бележки по конкретни понятия и процедури в проекта, за които се твърди, че са на недефинирани или неясно или непълно дефинирани. Направеният коментар е неоснователен, доколкото в проекта за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите са ясно дефинирани основните понятия и са регламентирани съответните процедури, включително предпоставките за развиване на административни и съдебни производства. Проектът предвижда конкретни, логично структурирани и правно издържани механизми, които осигуряват правна сигурност и ефективност на правоприлагането. Заявлението, че понятия и процедури са „зле разработени“ или „неясно дефинирани“, е общо, недоказано и не почива на обективен правен анализ. Настоящият проектозакон е съобразен с изискванията на приложимото европейско право и добрите законодателни практики, като в достатъчна степен постига баланс между правна предвидимост и необходимостта от съответен съдебния контрол.
		III. Конкретни възражения относно §31 от Закона за изменение и допълнение (ЗИД) на Закона за защита на потребителите (ЗЗП), с който чрез преходните и заключителните разпоредби се правят промени в Гражданския процесуален кодекс.		

		1. Проектотекстът на чл. 388б, ал. 4 от ГПК предвижда, че „когато ответникът представи доказателства, които правят вероятно, че ищецът не отговаря на изискванията за квалифицирана организация съдът изисква от компетентния орган да извърши проверка.“ Тоест, основанието за такава съдебна проверка би могло да бъде само „представянето на доказателства“ от страна на ответника, които в основната част от случаите предполагаемо ще следва да бъдат за т.нар. „отрицателни факти“ – т.е. че нещо липсва, няма го или не се е случило/осъществило. В тази връзка следва да се отбележи, че макар теоретично в някои случаи да може да се доказват, отрицателните факти не следва да подлежат на доказване. За разлика от положителните такива (тоест, че нещо се е случило, че съществува), отрицателните факти могат реално и пълноценно да бъдат доказани в доста редки случаи. В тази връзка следва тази разпоредба да се промени, при следване на принципите, че „всеки трябва да докаже това, което твърди“, като „тежестта за доказване носи този, който твърди, а не този, който отрича“. Просто казано, ако ответникът отрича, че организацията-ищец отговаря на определено изискване, би следвало ищецът да докаже съответствието си с изискването, тъй като за ответника може да бъде обективно невъзможно да посочи, събере и представи доказателство за обратното пред съда, доколкото то ще представлява отрицателен факт (например, че организацията не е подпомагала реално потребители през съответен период). Ако текстът остане така, при отричане на съответствието съдът няма да бъде длъжен и дори няма да може да разпореди проверката, при това независимо дали отрицателното твърдение на ответника е вярно или не - защото то не би могло да бъде доказано на практика, доколкото представлява отрицателен факт. В тази връзка разпоредбата на чл. 388б, ал. 4 няма да може да изпълни целите си и във вероятно много на брой реални хипотези ще е обективно невъзможна за реализация - заради	Не приема	Коментарите, изложени относно предложената редакция на чл. 388б, ал. 4 ГПК, не отговарят на действителността и съдържат неправилно тълкуване на процесуалните правила и естеството на доказването. На първо място, твърдението, че „отрицателни факти не следва да подлежат на доказване“, е подвеждащо. В правната теория и съдебната практика е признато, че възможността за доказване не зависи от това дали даден факт е положителен или отрицателен, а от неговата доказуемост с допустими средства. В конкретния случай, доказателствата могат да бъдат всякакви – писмени, гласни, експертни заключения, дори обстоятелства от общоизвестен характер. Например, ако дадена организация не е осъществявала дейност или няма реални членове, това може да се докаже с липсата на документи, с показания, с данни от публични регистри и др. На второ място, изискванията за вписване на квалифицирана организация са изчерпателно и конкретно регламентирани, което означава, че при наличие на спор съдът може лесно да провери дали съответните критерии са изпълнени или не – било чрез предоставените доказателства, било чрез сезиране на компетентния орган. Именно затова се предвижда, че при наличие на правдоподобни доказателства, че организацията не отговаря на изискванията, съдът следва да изиска проверка от компетентния орган – това гарантира обективност и защита на обществения интерес. И не на последно място, предпоставката за вероятност означава единствено наличие на обосновано съмнение, което налага извършването на експертна проверка. Това е нормална и балансирана процесуална възможност, която

		практическата невъзможност на ответника да представи доказателства за някой отрицателен факт.		служи за установяване на истината в случаи, когато има съмнение в легитимността на страна, претендираща привилегировано качество (квалифицирана организация). Следователно, предложената норма е функционална, изпълнима и не следва да бъде изменяна, тъй като създава реален механизъм за контрол и защита срещу злоупотреба с качеството „квалифицирана организация“.
		2. Притеснително е, че към законопроекта не намираме анализ или мотиви по отношение на проекторазпоредбата на чл. 388в, ал.3 от ГПК, която гласи, че „за производствата по представителни искове не се дължи държавна такса.“ Ако представителните искове, носещи съществени репутационни и други искове за съответните търговци, могат да бъдат предявявани свободно и без такса, за ищеца няма да е особено необходимо да извърши предварителен, разумен и достатъчен анализ доколко потенциалният иск е основателен, тъй като предявяването няма да струва на квалифицираната организация- ищец разноски за държавна такса - при това независимо дали се злоупотребява с исковете, дали те са били основателни или неоснователни, дали има конфликт на интереси и т.н. Заедно с това по силата на тази разпоредба съдът ще следва да разглежда делата безплатно, като разглеждането им на практика ще следва да се финансира от бюджета на съдилищата, тоест с публични средства. Категорично възразяваме срещу това предложение за освобождаване от държавни такси по такива искове, което би било в ущърб на обществения интерес и ще се отрази негативно на: - правно защитимите интереси на множеството търговци от редица стопански сектори, по отношение на които ще може без такси да бъдат предявявани такива искове, които носят за тях репутационни рискове и които ще им костват непренебрежим финансов и административен ресурс;	Не приема	Недължимостта на държавна такса е облекчение както за потребителите, така и за търговците, когато исковете бъдат уважени. Следва да се отчита, че производствата по чл. 388а, ал. 1, т. 1 бездруго са неоценяеми, а в производствата по т. 2 размерът не е известен към предявяване на исковата молба, а при условията на чл. 388м, ал. 4 може и да не стане известен до постановяване на първото решение. Считаме, че изразените опасения относно липсата на държавна такса за производствата по представителни искове не са обосновани, доколкото именно това е изискването на Директива (ЕС) 2020/1828 относно представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите. В съответствие с чл. 20, параграф 1 от Директивата, държавите членки са задължени да гарантират, че разходите по производствата не представляват пречка за предявяването на такива искове, включително чрез освобождаване от съдебни такси. Следователно, предвиденото в чл. 388в, ал. 3 освобождаване от държавна такса е не само допустимо, но и задължително в рамките на транспонирането на европейското право.

		- на обществения интерес за правилно формиране и разходване на публичните средства от бюджетите на съдилищата, доколкото те ще правят финансови и административни разходи във връзка с администрирането и воденето на тези производства, а ще трябва да разглеждат исковете на практика безплатно.		Относно опасенията, че това ще доведе до безконтролно и необосновано предявяване на искове – следва да се отчете, че самата директива въвежда сериозни изисквания към квалифицираните организации, които имат право да предявяват такива искове. Това включва доказване на независимост, стабилност, прозрачност на финансирането, липса на конфликт на интереси и наличие на дейност в защита на потребителите. С други думи, не се предвижда възможност за предявяване на такива искове от субекти без съществена легитимация и предварителна проверка. По отношение на притеснението, че съдилищата ще са натоварени с „безплатно“ разглеждане на делата – следва да се има предвид, че всяка държавна политика, насочена към защита на обществения интерес, включително правата на потребителите, предполага участие на публични ресурси. Това не се различава от други производства, в които поради важен обществен интерес се предвижда освобождаване от държавна такса (например трудови спорове, административни производства и др.). Държавната такса за завеждане на иск за обезщетение за вреди е 4% от цената на иска. Тази такса би възпрепятствала всяка квалифицираната организация да упражни ефективно своето право да завежда искове за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Предложено е квалифицираните организации да бъдат освободени от държавна такса за производствата по представителни искове за средства за правна защита на колективните интереси на потребителите. С оглед на гореизложеното, предложението за освобождаване от държавна такса по

				представителните искове не противоречи на обществения интерес, а напротив – изпълнява задълженията на Република България по прилагане на европейското законодателство и гарантира ефективен достъп до правосъдие в защита на колективните интереси на потребителите.
		3. Привременните мерки, които съгласно въвеждания чл. 388ж от ГПК съдът ще може да наложи на ответника по молба на ищеца, при това в закрито заседание, включват преустановяване и забрана на практики. Доколкото тези сериозни мерки по дефиниция могат да бъдат налагани в хода на процеса и на база предварително субективно допускане за основателността на иска, а не на влязло в сила съдебно решение, основано на всички събрани доказателства по време на съдебния процес, редно е да има предвидени и уредени в закона основания, правила или поне изрична разпоредба, уреждаща възможност за компенсация на търговеца-ответник в случаите, когато искът се е оказал неоснователен, но вследствие на неговото предявяване и водене търговецът е претърпял вреди и/или е понесъл загуби.	Не приема	Директива ЕС) 2020/1828 не прави изчерпателно изброяване на допустимите привременни мерки, а посочва, че държавите-членки следва да гарантират възможност за ефективно временно обезпечаване на искането чрез мерки за преустановяване или забрана, при условия и чрез средства, които са съобразени с техните правни системи. Законопроектът отговаря на това изискване, като оставя на съда преценката каква конкретна мярка да наложи, според обстоятелствата по делото, вида на нарушението и евентуалното увреждане на потребителите. В допълнение, посочените от директивата привременни мерки не са единствените, които може да бъдат наложени от националния съд, съобразно националното гражданско законодателство. Предложената разпоредба на чл.388ж от ГПК, която става чл.388з въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2020/1828. Директива ЕС) 2020/1828 не прави изчерпателно изброяване на допустимите привременни мерки, а посочва, че държавите-членки следва да гарантират възможност за ефективно временно обезпечаване на искането чрез мерки за преустановяване или забрана, при условия и чрез средства, които са съобразени с техните правни системи. Законопроектът отговаря на това изискване, като оставя на съда преценката каква

				конкретна мярка да наложи, според обстоятелствата по делото, вида на нарушението и евентуалното увреждане на потребителите. В допълнение, посочените от директивата привременни мерки не са единствените, които може да бъдат наложени от националния съд, съобразно националното гражданско законодателство. Опасенията, изразени относно възможността за налагане на привременни мерки (включително забрана или преустановяване на практика) при представителни искове, са несъстоятелни и не отчитат съществуващата съдебна практика и общите принципи на гражданския процес. Следва да се има предвид следното: Налагането на привременни мерки в закрито заседание е добре утвърдена съдебна практика по ГПК и не представлява нещо извънредно или безконтролно. В редица производства, включително по искове с императивен обществен интерес, съдът може да постанови такива мерки без изслушване на ответника, когато това е необходимо за защита на обществения интерес. Предложените в чл. 388з от ГПК мерки се отнасят само до един от видовете представителни искове - тези по чл. 186, ал. 1, т. 1 от ЗЗП, т.е. за преустановяване или забрана на практики. Това са искове предимно насочени към преустановяване на практики, които нарушават колективните интереси на голям кръг потребители. Съдът не действа произволно, а преценява наличието на предпоставките за допускане на привременни мерки – основателност на иска и вероятност за причиняване на значителни вреди при забава. Това е принцип, който важи във всички искови производства, включително търговски, административни и трудови.

				Предпазни механизми срещу злоупотреба вече са предвидени както в ГПК, така и в законопроекта – само „квалифицирани организации“, които отговарят на строги критерии за независимост, прозрачност и опит, могат да инициират такива искове. Това силно ограничава възможността за недобросъвестно използване на процесуалните инструменти. Що се отнася до компенсация на ответника при неоснователен иск – общите правила за отговорност за вреди по Закона за задълженията и договорите и ГПК са напълно приложими и осигуряват възможност за защита в случай на доказана злоупотреба с права. Предвидената възможност за налагане на привременни мерки е съразмерна, обоснована и съответства на приетите правила в гражданския процес. Същевременно се въвежда само по отношение на иска по чл.186, ал.1, т.1 от ЗЗП, като са налице достатъчно гаранции срещу неоснователното им използване.
		4. Считаме, че законопроектът не създава достатъчно обективни критерии и механизми за ефективна реализация на свързаните разпоредби на Директивата, а именно, че: 1 „компетентните структури следва да осигурят на съдилищата или административните органи пълна прозрачност по отношение на източника на финансиране на своите дейности като цяло и по отношение на източника на средствата в подкрепа на конкретен представителен иск за налагане на мерки за обезщетение ..... да се даде възможност на съдилищата или административните органи да преценят дали финансирането от трета страна ..... отговаря на условията, предвидени в настоящата директива, дали има конфликт на интереси ..... което представлява риск от злоупотреба с предявяването на искове, и дали финансирането от трета страна, която има икономически интерес не отклонява представителния иск от защитата на колективните интереси на	Не приема	Проекторазпоредбата на чл. 388и, ал. 2 и ал. 3, която става чл.388к, ал.2 и 3 от ГПК предвижда именно съдебен контрол като най-съществения, достоверен и пълноценен механизъм за проверка по отношение на евентуален конфликт на интереси при финансиране на представителен иск от трето лице. Законодателят е предвидил конкретни хипотези, при които съдът следи за наличие на конфликт на интереси – включително икономическа заинтересованост, влияние върху решенията на ищеца, конкуренция с ответника или зависимост от него. Допълнително, ал. 3 на чл.388к въвежда механизъм за проверка при съмнение – съдът има правомощие да изисква „допълнителна информация“, а при неизпълнение на указанията –

		потребителите. Информацията .... следва да даде възможност на съда или административния орган да прецени дали третата страна може да окаже неправомерно влияние върху процесуалните решения на компетентната структура ..... включително относно решенията за споразумения, по начин, който би бил в ущърб на колективните интереси на заинтересованите потребители, и да прецени дали третата страна предоставя финансиране за представителен иск за налагане на мерки за обезщетение срещу ответник, който е конкурент на финансиращата трета страна, или срещу ответник, от когото финансиращата трета страна е зависима. прякото финансиране на конкретен представителен иск от търговец, осъществяващ дейност на същия пазар като ответника, предполага конфликт на интереси, тъй като конкурентът може да има икономически интерес от резултата от представителния иск, който би се различавал от интереса на потребителите“. В тази връзка следва да се изтъкне, че съобразно проекторазпоредбата на чл. 388и, ал.1 „ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото“, но остава неизяснено как и в какъв „процес в процеса“ съдът ще проверява дали декларацията е вярна или невярна, съответно какви ще са процесуалните възможности на ответника в това отношение – да оспорва декларираното, да доказва неверността му и т.н., съответно как, в какви срокове и с какви последици по отношение на иска, ищеца и процеса. Съответно, изобщо не е изяснено как (освен чрез декларацията на ищеца, която може да е невярна) би могло (или би следвало) да се провери и/или установи и/или докаже в производството финансирането на иска от трета страна - тоест, „от лице, различно от потребителите и държавата“. Съответно, не е изяснено и как ще установяват предпоставките по проекторазпоредбата на чл. 388и, ал. 2 – тоест, дали има конфликт на интереси в конкретния процесен случай и дали третото лице не оказва влияние върху решенията на ищеца, дали не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен		да върне исковата молба. Това е напълно адекватна процесуална гаранция, съответстваща на принципа на състезателност и роля на съда като арбитър, който не само пасивно приема декларираното, но има правомощие да проверява съдържанието му. Следователно твърдението, че липсват „реални гаранции“ за прозрачност и контрол, игнорира именно факта, че съдът разполага с възможности за ефективна намеса, а процесуалните последици при неизпълнение на указанията са ясно разписани в проекта – връщане на исковата молба. Това обезпечава както достоверността на декларациите, така и ефективното прилагане на изискванията на Директивата относно прозрачността и предотвратяване на конфликта на интереси.

		иска и дали трето лице не финансира представителен иск срещу ответник, който е негов конкурент или от когото е зависимо. Понятието „съмнение“, което е поначало доста субективно, е записано в новата проектоалинея 3 на чл. 388и от ГПК, като основание за поискването на „допълнителната информация“ от страна на съда и/или за разпореждане за промяна или отказ от финансирането. Съдържанието на възможната „допълнителна информация“, обаче, също остава субективно и напълно неизяснено, предвид което остава недостатъчно гарантирана прозрачността на финансирането на съответния процес. На практика в законопроекта няма пълноценен механизъм, който да създаде реални гаранции за обезпечаване на прозрачността, респ. на възможността за ефективна проверка на финансирането от страна на съда – остава неясно как ще се установяват действителните обстоятелства в тази връзка пред съда, освен чрез посочената „декларация“. Считаме, че трябва да бъдат въведени нормативно задължения или поне достатъчно възможности за процесуална проверка на декларираното от ищеца финансиране - при това със съответните последици и отговорност за предявяващия иска и/или за деклариращия съответните обстоятелства. Считаме, че това е необходимо с оглед осигуряването на достатъчна достоверност на декларациите, както и гарантиране на пълнотата и достоверността на информацията, документите и доказателствата, ако/когато такива се представят. Считаме, че ако в процеса не бъдат осигурени нормативно адекватни възможности за контрол и не бъдат въведени основания/параметри на подходяща по интензитет отговорност за пълнота, достоверност и изчерпателност на информацията и декларациите на ищеца, то няма да има как гаранциите за прозрачност по Директивата да бъдат осигурени ефективно и действително да се обезпечи липсата на конфликт на интереси и на злоупотреба с права при предявяването и воденето на съответните искове – не само начално, но и текущо, в рамките на хода на самото производство.		

		5. В допълнение на казаното по-горе следва да се изтъкне, че по отношение на гарантираните от Директивата прозрачност на финансирането и възможностите за проверка от страна на съда във връзка с него в законопроекта има основно декларативни разпоредби, субективни понятия и неясна отговорност – в т.ч., но не само в коментирания по-горе проектчл. 388и, който се явява видимо непълен и недостатъчен за целта. Забележка: Това не кореспондира с целите и разпоредбите на директивата, в това число съображение (recital) 10 от Директивата, съгласно което е важно: „да се осигури необходимото равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност в рамките на вътрешния пазар. За да се предотврати злоупотребата с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетения и следва да се предвидят правила за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури.“ По темата за конфликт на интереси се използват и твърда много силно субективни понятия, които нямат легални дефиниции и ще подлежат на широко и разнообразно тълкуване, предвид което биха обусловили нееднообразно и спорно правоприлагане – като „икономически интерес, застрашаващ защитата на колективните интереси на потребителите“, „влияние върху решенията на ищеца“; „конкурент на търговеца“, „зависимо“ и др. Считаме, че би следвало да има нормативно регламентирана процедура за проверка от страна на съда на декларираното от ищеца финансиране и липсата на конфликт на интереси, в т.ч.: • при съответно регламентирани предпоставки, включително по възражение на ответника; • при нормативно изясняване по отношение на това откъде ще може да се търси информация и какви източници ще следва/могат да се използват, в това число от съда и/или от	Не приема	Условията по деклариране и доказване на финансирането точно транспонират чл. 10, т. 4 от директивата. Освен служебно, съдът може да изиска доказателства и по искане на ответника, когато той наведе данни за конфликт на интереси, като законопроектът не изисква тези данни да бъдат доказани по несъмнен начин. Предложението относно деклариране на източниците на финансиране на самата квалифицирана организация се отклонява от Директива (ЕС) 2020/1828. Съгласно изискването на чл.10 от директивата „Държавите-членки гарантират, че когато даден представителен иск за налагане на мерки за обезщетение е финансиран от трета страна, доколкото това е позволено в съответствие с националното право, са избегнати конфликтите на интереси, и че финансирането от трети страни, които имат икономически интерес от предявяването или от резултата от представителния иск за налагане на мерки за обезщетение, не отклонява представителния иск от защитата на колективните интереси на потребителите“. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828, проверката се отнася до финансиране на конкретния иск от трети страни, а не на източниците на финансиране на самата организация. Няма основание да се приеме по презумпция, че сдруженията на потребителите са недобросъвестни. Директива (ЕС) 2020/1828 посочва, че държавите членки следва да гарантират, че представителните искове не се финансират по начин, който би довел до конфликт на интереси, и че съдилищата имат правомощия да преценяват това. Но директивата не съдържа задължително представяне на финансова информация при подаване на иска. В този смисъл, ал. 3 на чл. 388к от законопроекта предоставя достатъчна и адекватна гаранция

		ответника, които следва да имат съответните подходящи процесуални права в тази връзка. Разрешаването на изброените въпроси и проблеми би имало съществено значение по отношение на транспонирането на гаранциите по Директивата, тъй като при допускането на иск, предявен при условията на непрозрачно или недобросъвестно мотивирано финансиране и/или конфликт на интереси, би могло да бъде недобросъвестно нарушена конкуренцията и да бъдат сериозно засегнати интересите на търговци от значими стопански сфери. Проекторазпоредбата на ал. 3 на чл. 388и също е непълноценно формулирана, доколкото не въвежда достатъчно ясен механизъм за действие за и при установяване на конфликта на интереси – съответно, не създава условия да се реализира на практика в националното право съображение 25 от Директивата, според което „Ако бъде потвърден конфликт на интереси, съдът или административният орган следва да има правомощието да предприема подходящи мерки, например да изиска от компетентната структура да откаже или да промени съответното финансиране и при необходимост да отхвърли процесуалната легитимация на компетентната структура или да обяви за недопустим конкретния представителен иск за налагане на мерки за обезщетение.“ В посочената разпоредба примерът по съображение 25 на Директивата е изведен в законопроекта като единствена възможност за подходяща мярка на съда, при това с редакции, които го правят непрецизен от процесуална гледна точка - в това число относно неясното и субективно понятие „основателно съмнение“, употребено в посочената ал.3 като основание- предпоставка за прилагане на мерките. Не е взето предвид и не е изяснено изобщо как ще следва да се действа за установяване на т.нар. от Директивата непряко финансиране на „квалифицираната организация“ и оттам на предявения от нея иск, съответно условието по съображение 10 от Директивата, че непрякото финансиране от трета страна		срещу злоупотреба, като предвижда съдебен контрол при наличие на основателни съмнения за конфликт на интереси или неподходящо финансиране. Това е напълно в съответствие с принципа на пропорционалност, заложен в чл. 4 от директивата. Допълнителното въвеждане на задължение за представяне на финансови справки би било не само непропорционално, но и би представлявало ненужно административно задължение за организациите, имайки предвид, че финансови документи те публикуват на основание на други членове в закона, както и на основание изискванията на ЗЮЛНЦ. Подобна мярка би била в противоречие с целта на директивата – да улесни достъпа до правосъдие за потребителите. Разпоредбата на чл. 388к, в предложената редакция, осигурява необходимите гаранции за предотвратяване на злоупотреби, без да надхвърля изискванията на правото на ЕС Разпоредбите на законопроекта, включително чл. 388к, осигуряват както прозрачност на финансирането, така и възможност за съдебна проверка относно наличие на конфликт на интереси. Твърденията, че разпоредбите са „декларативни“, „неясни“ или че използваните понятия са прекомерно субективни, не съответстват на реалното съдържание на проекта. Законопроектът транспонира изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828, включително съображенията 10 и 25, чрез конкретни правни механизми, които предвиждат: - възможност за съдебна преценка при основателно съмнение за конфликт на интереси; - отказ или промяна на финансирането; - отхвърляне на легитимацията или на иска при нарушение на принципите на независимост и прозрачност.

		следва също да „отговаря на изискванията за прозрачност, независимост и липса на конфликти на интереси.“		Употребата на понятия като „икономически интерес“ или „влияние върху решенията“ е неизбежна и адекватна при уреждането на правни хипотези, при които се търси баланс между защита от предявяване на неоснователни искове и ефективен достъп до правосъдие. Тези понятия подлежат на тълкуване от съда в контекста на конкретния случай, както е обичайна практика в правоприлагането. Освен това, законопроектът въвежда достатъчно процесуални гаранции за защита на правата на ответника и прозрачност на финансирането, като не ограничава възможността за съдебна проверка, включително и чрез искане от страна на ответника. Следователно, коментарът не отчита реалната нормативна рамка и въвежданите механизми, а също така съдържа необосновани и прекомерно критични изводи.
		6. В ГПК относно доброволното уреждане на спора се уреждат медиацията и спогодбата, като отделно чл. 384 урежда „съглашение за доброволно уреждане на спора“, което може да е под различни форми. „Споразумение“ е регламентирано само като начин за уреждане на споровете по брачни дела – по искове за развод и т.н. Предвид това считаме за необосновано в проектния нов чл. 388м от ГПК пространно да се въвежда и урежда някакъв нов тип „споразумение за доброволно уреждане на спора“, при това чрез частично, редактирано и непрецизно възпроизвеждане на някои от разпоредбите за спогодбата и съглашението по чл. 384 от ГПК. Съгласно чл. 388м, ал.4 ГПК „съдът одобрява постигнато споразумение, ако то не съдържа неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки.“ В тази връзка възниква въпросът каква ще е базата/критериите за преценка на съда за това дали отстъпките са „прекомерни и неоправдани“,	Не приема	Разпоредбата на чл.388м става чл.388н от ГПК. Тази разпоредба има за цел да отговори на специфичните особености и цели на производствата по представителни искове, които се отличават съществено от обикновените граждански производства, особено с оглед на многобройността на засегнатите лица, които не са формални страни по делото; предмета на делото, който касае колективни потребителски интереси и необходимостта от публичен контрол върху постигнатите договорености, за да се избегне небалансирано или формално уреждане на спора. Предложената разпоредба на чл. 388н е самостоятелен и обоснован процесуален институт и не дублира съществуващи уредби, а урежда споразумение със специфичен характер. Това не е обикновена „спогодба“ по чл. 234 ГПК, нито „съглашение“ по чл. 384 ГПК, а хибридна уредба,

		съответно как ще следва да се преценява това и спрямо кого ще се търси и преценява „прекомерността“ или „неоправдаността“ на отстъпките. Считаме, че „прекомерността“ и „неоправдаността“ са силно субективни понятия, с които следва да се борави внимателно - особено при спогодба („споразумение“), което в общия случай е желателно и търсено развитие на един граждански съдебен процес. Чрез тези понятия в производството по представителни искове се внасят сериозни предпоставки за необективна преценка от страна на съда при одобряване на споразумението за доброволно уреждане на спора, което ще доведе до нееднообразно прилагане и правна несигурност, при това за всички страни в производствата.		отговаряща на особеностите на колективните искове. Разпоредбата на чл. 388н, ал. 4 осигурява обосновано участие на съда и съдебен контрол като предвижда съдебна преценка за „неизпълними условия, прекомерни и неоправдани отстъпки“. Тя не следва да се възприема като субективна и неясна, а като механизъм за защита на трети лица, които не участват в преговорите, но ще бъдат обвързани, като гаранция срещу фиктивни или формални договорености, които биха накърнили доверието в института на представителния иск. И като инструмент за избягване на неравноправни клаузи, прикрити като доброволно уреждане на спора. Посочените критериите не са произволни, те се прилагат в светлината на Закона за защита на потребителите, практиката на СЕС и принципите на добросъвестност и равнопоставеност. Проектът предвижда писмена форма на споразумението, задължение за уведомяване на присъединилите се потребители и най- вече съдебно одобрение – гаранция за правна сигурност и защита на интересите на всички засегнати. Това осигурява високо ниво на процесуална защита и прозрачност, каквито липсват при обикновена съдебна спогодба между две страни.
		7. Проекторазпоредбата на чл. 388н, ал.2 продължава да създава предпоставки за злоупотреби, въпреки отпадането на т.3, предвиждащи възможността обезщетението да бъде изплатено „чрез внасяне на сума по специална сметка на общо разпореждане на присъединилите се потребители“ Останалата в текста възможност за изпълнение (плащане) пряко на ищеца, тоест на организацията, предявила иска, създава рискове от злоупотреби със средства, предназначени	Приема	Разпоредбата на чл. 388н, ал.2 става чл. 388о, ал.2. „Чл.388н, ал.2 Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника пряко на всеки присъединил се потребител“.

		за потребителите -, в т.ч. защото не е регламентиран никакъв контрол по отношение на организацията-ищец в тази връзка. Считаме за необходимо да се въведат конкретни и надеждни механизми за контрол по отношение на получаването и усвояването на обезщетенията – в т.ч. чрез ясно ангажиране на отговорността на съответни лица и чрез възможността и дори задължението за проверки от страна на съответен орган, както и за санкции и претенции при установени нарушения и злоупотреби.		
		8. Проекторазпоредбата на чл. 388н, ал. 3 влиза в противоречие с предвиденото в ГПК относно влизане в сила на съдебните решения и изглежда недомислена или поне недоразвита, тъй като е въведена без в нея или другаде да се изяснява по каква логика и как точно ще се развиват тази допълнителни производства за постановяване на допълнителни съдебни решения - съответно по тях, какви ще са съответните процесуални срокове в какви ще са процесуалните права и възможности на страните в допълнителните производства, както и какво ще следва да съдържат, как се постановяват и как ще се обжалват тези видимо нетипични за гражданския процес „допълнителни“ решения и т.н.	Приема	Разпоредбата на чл.388н, става чл.388о. Предложената разпоредба на чл.388н, ал.3, която става чл.388о, ал.3 е заличена.
		9. Не е изяснено какви биха могли да бъдат, съответно как ще се установяват и доказват „разходите за разгласяването по чл. 388к и за уведомяването по чл. 388н, ал. 4“. Съгласно проектотекста на 388п, ал. 3 от ГПК тези разходи ще са „за сметка на ответника, когато искът е уважен изцяло или отчасти, и за сметка на ищеца, когато искът е отхвърлен изцяло“, но изобщо не е изяснено (посочено) какво би следвало (или би могло) тези разноски да включват, как и кога те ще следва да бъдат претендирани и как и кога те ще следва да бъдат доказвани по основание и размер в производството.	Не приема	Чл. 388н ,става чл.388о; чл.388к става чл.388л Становището относно липсата на изясняване на разходите за разгласяване и уведомяване е несъстоятелно, тъй като предвиденото в чл. 388п, ал. 3 от проекта напълно съответства на общата логика и уредба на присъждане на съдебни разноски в гражданския процес. Съгласно текста на чл. 388р, ал. 3 от проекта, разходите за разгласяването по чл. 388л и за уведомяването по чл. 388о, ал. 4 се разпределят между страните по аналогия с разноските по делото, което е стандартен процесуален подход съгласно ГПК. Няма необходимост тези разходи да бъдат предварително и изчерпателно изброени в закона, защото видът на допустимите разноски се определя от характера на конкретните действия

				(напр. публикуване на информация в медии, изготвяне на писма/известия, пощенски и куриерски услуги и др.). Въпреки това в чл.388л, ал.1, т.2 изрично се посочва –колко съобщения, чрез кои медии и за колко време, а в чл.388о, ал.4 от проекта се изисква съдът изрично да определи кои потребители подлежат на уведомяване и да определи най-подходящите начини за това – съответно направените в изпълнение на това решение разходи ще бъдат ясно проследими и подлежащи на доказване. Чл. 388л също препраща към действия, постановени от съда, което означава, че уведомяването и разгласяването се извършват не по преценка на страните – тоест съдът е този, който ще има пряк контрол върху необходимостта и обема на разходите. Процесуалната възможност за доказване на направените разноски по основание и размер вече съществува по действащия ГПК, включително чрез представяне на фактури, договори, разписки и др., като съдът преценява тяхната относимост и необходимост. Не е необходимо изрично нормативно изброяване на възможните разноски, нито въвеждане на специален ред за доказването им, тъй като действащата уредба в ГПК е напълно приложима и достатъчна, а съдебната практика е последователна в оценката на доказаните по делото разходи.

		Освен изброените, в законопроекта съществуват и други терминологични, логически и други недостатъци, непълноти и неясноти, будещи редица притеснения, в т.ч. за тълкувателни проблеми и спорове, за нееднообразно прилагане и подобни. В това число са, например: създаването на нов чл. 237а „Решение при очевидно неоснователен иск“ в част втора „Общ исков процес“ на ГПК; липсата на срок за разгласяване по въвеждания 388к, ал.1, т.2 от ГПК; последиците (в т.ч. по отношение на крайния съдебен акт), ако по силата на ал. 2 на чл. 388к от ГПК съдът не посочи „*възможно най-точната*“ бройка потребители, а посочи силно завишена или занижена такава; неяснотата по отношение на процесуалната роля/качество на присъединилите се потребители в процеса – подпомагаща страна ли ще са или ще са ищци, съответно с какви процесуални права ще разполагат и какво ще стане, ако е налице противоречиво процесуално поведение между тях или някои от тях и основния ищец-квалифицираната организация и подобни.	Приема частично	Твърдението, че съществуват „терминологични, логически и други недостатъци, непълноти и неясноти“, е общо и неподкрепено с правен анализ, а примерите, които се посочват, не отразяват действителното съдържание и смисъл на предложените норми. Предложената разпоредбата на чл.237а от ГПК е заличена от законопроекта. Разпоредбата на чл.7, пара.7 от Директива (ЕС) 2020/1828 е въведена в глава 33а от ГПК, която урежда производства по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Разпоредбите на чл.388г ще се прилагат само по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. **„Очевидно неоснователен иск** Чл. 388г. (1) След изтичане на срока за отговор и преди откритото заседание по чл. 382 съдът отхвърля иска, когато той е очевидно неоснователен. (2) Решението по ал. 1 подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му. Решението на апелативния съд е окончателно. (3) Решението по ал. 1 не е пречка за предявяване на индивидуален иск за защитни средства по чл. 388а, ал. 1.“ Чл.388к става чл.388л. Твърдението за липса на срок за разгласяване по ал. 1, т. 2, е неточно, тъй като въпросът за сроковете подлежи на определяне от съда в съответствие със спецификата на всяко дело, което осигурява гъвкавост и адекватност на процедурата, без да се създава правна празнота. Относно посочването на броя потребители – това е технически елемент, който не се отразява на валидността на крайния съдебен акт, а евентуални

				несъответствия в числеността подлежат на преценка и отстраняване в хода на делото, съгласно общите правила на гражданския процес. Законопроектът не допуска правна несигурност в това отношение. Процесуалната роля на присъединилите се потребители също е уредена в съответствие с установените процесуални институти – те не придобиват самостоятелна процесуална легитимация като ищци, а се присъединяват към предявения иск в защита на техните интереси. Противоречиво поведение между тях и квалифицираната организация подлежи на преценка от съда в контекста на делото и не води до правна неяснота или празнина. Следователно, в законопроекта се съдържат достатъчно яснота, предвидимост и логическа последователност, които изключват основателността на поставените съмнения. Коментарът не отразява действителното съдържание на проекта и не почива на обективен правен анализ.
2.	**Сдружение за модерна търговия**			
		1. Чл. 186, ал. 3, т. 56 от ЗЗП: (3) Нарушение на колективните интереси на потребителите е всяка практика (действие или бездействие на търговец), която уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите и противоречи на разпоредбите на: ….. 56. други закони, имащи отношение към защитата на потребителите. Разпоредбата на чл. 186, ал. 3 би следвало да транспонира изчерпателното изброяване на актовете по Приложение № I на Директивата. В чл. 2, пар. 1 от Директивата изрично	Приема	Разпоредбата на чл. 186, ал. 3 на проекта на закон се изменя така: *„ Чл.186 (3) Представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите може да бъдат предявени за нарушения на актовете на Европейския съюз, посочени в приложение I на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ, L 409/1, 4.12.2020 г.),*

		се посочва, че тя се прилага за „представителни искове, предявени срещу нарушения от страна на търговци на разпоредбите на правото на Съюза, посочени в Приложение I, включително такива разпоредби, както са транспонирани в националното право, които увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите.“ От разпоредбата е видно, че волята на европейския законодател е била изчерпателно да изброи актовете, по отношение на които се прилагат възможностите за предявяване на представителни искове, като добави единствено националните актове, с които същите тези европейски норми са транспонирани в съответните законодателства. Това се потвърждава и от други езикови версии и специфичното текстово оформление на посочената разпоредба в Директивата. В същото време законопроектът съдържа т. 56: „други закони, имащи отношение към защитата на потребителите“. Считаме, че т. 56 би разширила неоправдано и непропорционално обхвата на приложното поле на Директивата. Този подход ще доведе до създаване на правна несигурност, включително сред потребителите. Оставено е единствено на преценката на различните компетентни съдилища да вземат решение дали даден национален акт изпълнява условията за защита на колективните интереси на потребителите и попада в обхвата на т. 56.		*включително и на разпоредбите, чрез които тези актове са въведени в законодателството на Република България, когато тези нарушения увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите*
		2. Нова ал. 5 на чл. 186 от ЗЗП: (5) Преди да предяви представителен иск по ал. 1, т. 1, квалифицираната организация предоставя на търговеца 14-дневен срок от уведомяването му да преустанови нарушението. Когато търговецът не преустанови практиката в рамките на посочения срок, квалифицираната организация предявява представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите.	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 предоставя възможност на държавите-членки да предвидят в своето законодателство право на търговците, които увреждат или е възможно да увредят колективните интереси на потребителите да преустановят нарушението, преди предявяване на представителен иск за налагане на мерки за преустановяване или забрана. Това е възможност за държавите-членки, но не и задължение и нейната цел е да се избегнат злоупотреби с възможността за завеждане на представителни

		Сдружението подкрепя включването на предвиденото в Директивата задължение за предварителен извънсъдебен опит за решаване на споровете, което ще филтрира числеността на инициирани съдебни производства. Доколкото, обаче, квалифицираната организация не е компетентна да определи дали дадена практика представлява нарушение, предлагаме разпоредбата да бъде редактирана като думите „квалифицираната организация предоставя на търговеца 14-дневен срок от уведомяването му да преустанови нарушението. Когато търговецът не преустанови нарушението в рамките на посочения срок,……“ се заменят с „квалифицираната организация кани търговеца на консултации във връзка с преустановяване на практиката. Когато търговецът неоснователно не преустанови практиката в рамките на посочения срок,“.		искове. Предвид на това, в проекта на закон е предвиден механизъм, при който активно легитимираната квалифицирана организация, първо да отправя искане до търговец, което има за цел да спомогне за доброволно и бързо разрешаване на спор и с това да предотврати един продължителен и скъп съдебен процес, който не е в интерес и на двете страни. Възприемането на направеното предложение, а именно „Когато търговецът **неоснователно не преустанови практиката** в рамките на посочения срок….“ е условие, което противоречи на чл. 8, параграф 4 на Директива (ЕС) 2020/1828 и не може да бъде прието. Въвеждането на такова условие е спънка, възпрепятстване на квалифицираната организация от предприемане на действия за завеждане на представителни искове. В допълнение, това ще е изцяло и в ущърб на интерес на потребителите, тъй като би довело от една страна до продължаване на практиката, а от друга страна до невъзможност за квалифицираната организация за предприемане на действия за завеждане на представителен иск.
		3. Чл. 186а, ал. 1 от ЗЗП: Сдруженията на потребителите, включени в списъка по чл. 186б, ал. 1 и Комисията за защита на потребителите имат право да предявят иск за обезщетяване на вредите, причинени на колективния интерес на потребителите. В тези случаи колективният интерес на потребителите е интересът на всички потребители, различен от сбора от техните индивидуални интереси, от спазване на разпоредите на всички закони, имащи отношение към защита на потребителите. Съгласно чл. 186а от ЗЗП (нов), КЗП и сдруженията ще имат право да претендират заплащане на обезщетения **за накърнен колективен интерес, като концепцията за това понятие е твърде обща при липсващи критерии за активна легитимация на правните**	Не приема	Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите съществува и в момента в ЗЗП. Искът за защита на колективния интерес не е нов за българската правна система и е познат в областта на трудовото законодателство, потребителското право, правото на околната среда и др. Критериите за признаване на квалифицираните организации, предвидени в проекта на закон ще се прилагат и за сдруженията за защита на потребителите, които желаят да предявят иск по чл.186а.

		субекти, а границите на отговорността – размити, т. е. претенциите могат да са на значителна стойност, която ще се определя изцяло по субективната преценка на съда без ясни обективни критерии, без задължително да са налице реално увредени индивидуални интереси на потребители. Считаме, че така формулираният чл. 186а не съответства на Директивата, нецелесъобразен е и дава възможност на недобросъвестни сдружения да злоупотребяват с така предоставеното им материално и процесуално право, посредством завеждане на необосновани искове с цел манипулиране на търговците на дребно, опериращи в Република България. Също така, обръщаме внимание на обстоятелството, че подобни претенции биха се насложили към предвидената административно наказателната отговорност за конкретно нарушение, с което биха се превърнали в сериозно финансово бреме и вероятно и във фактор за увеличаване на цените, т. е. финансовата тежест от тези кумулирани санкции евентуално ще се прехвърли върху самите потребители, докато сдруженията биха се обогатявали за тяхна сметка. В допълнение на така посочените аргументи, следва да се акцентира и на обстоятелството, че **в Закона не е дефиниран ясен механизъм, определящ начина на контрол от страна на компетентните държавни дали получените по реда на така предвидената правна норма средства действително се изразходват за защита на интересите на потребителите и какво точно означава това,** което обстоятелство допълнително би подтикнало недобросъвестни сдружения.		Не може да се приеме, че липсват критерии за активна легитимация на правните субекти. В изпълнение на Директива (ЕС) 2020/1828, в законопроекта са предвидени критерии за признаване на квалифицираните организации, които съществуват и към момента в Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите (Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022 г.
		4. Чл. 186б - чл. 186з, чл. 187 ЗЗП: Изразяваме генерално притеснение, че така предвидените нови разпоредби, целящи регламентиране и контрол по отношение на организациите, легитимирани да предявяват представителни искове, т. нар. квалифицирани организации, са крайно недостатъчни и не залагат здрава основа за реален ефективен административен контрол по отношение на тяхното регистриране в публичен регистър, независима дейност,	Не приема	Не споделяме изразеното притеснение, че разписаните разпоредби в проекта, които имат за цел регламентиране и контрол на квалифицираните организации са недостатъчни. Законопроектът съдържа механизъм за текущ и последващ контрол на квалифицираните организации в чл.186в, ал.3, чл.186е и чл.186ж от проекта от ЗЗП. Неоснователно е посочено, че няма предвиден работещ и ефективен нормативен

		експертиза, източници на финансиране, липса на конфликт на интереси и др. Отсъстват обективни критерии, както и легални дефиниции на ключови понятия и съществени изисквания, така напр. на „дейност за защита на интересите на потребителите“, „правила и процедури за избягване на влияние и конфликт на интереси“. В тази връзка отбелязваме, че подобен тип организации биха могли да се ползват за осъществяване на натиск и злоупотреби и тяхната законова уредба би следвало да е безупречна и безкомпромисна, именно за да се гарантира, че няма да бъдат оставени празноти и възможности за реализиране на недобросъвестни цели.		механизъм за последващ и текущ административен контрол. Законопроектът предвижда както първоначален, така и текущ и последващ административен контрол върху квалифицираните организации, с изрично регламентирани правомощия на компетентния административен орган – министъра на икономиката и индустрията. Проектът съдържа разпоредби (чл. 186е, ал. 1 и 2 и чл. 186ж от ЗЗП), които осигуряват реална възможност за проверка на текущото съответствие на организациите с установените критерии. Тези проверки не са оставени безконтролно на субективна преценка, а са уредени с достатъчно правна яснота – включително чрез задължителна проверка при сигнал от друга държава членка или Европейската комисия. Контролът е не само първоначален, но и периодичен - през 5-годишен интервал. Член 186е, ал. 1 въвежда възможността министърът да изисква текущи доказателства за съответствие, като тази възможност е преценено да бъде упражнявана гъвкаво – съобразно конкретните обстоятелства, което е в съответствие с принципите на ефективност и пропорционалност. Изискването за по-чести или формализирани проверки би било неоправдано от гледна точка на административна тежест и е несъразмерно спрямо целите на Директива (ЕС) 2020/1828, която не налага такава степен на регламентация, нито предвижда обвързана компетентност извън специфични случаи. Следователно, твърдението, че липсва ефективен контролен механизъм, е необосновано и не отчита действителната уредба в проекта, която осигурява баланс между надзор, правна сигурност и

				оперативна независимост на квалифицираните организации.
		5. Чл. 379, ал. 2 (ГПК), създава се изречение второ: „В тези случаи индивидуалните искове за обезщетение или други средства за правна защита на лицата, които не са изключени от участие, се разглеждат по общия ред след приключване на производството по колективния иск.“; Считаме, че така формулираната правна норма би довела до процесуално-правен резултат, че в хипотеза на заведени индивидуални искове и последващо надлежно предявяване на колективен иск, производствата по индивидуалните искове ще се спират до постановяване на решението по колективния иск. Това противоречи на Решението на Съда на Европейския Съюз (СЕС) по съединени дела C-381/14 и C-385/14 Sales Sinues. В него СЕС посочва, че не е допустимо сезираният с индивидуален иск съд, без изричното съгласие на потребителя, да спре производството по делото до приключване на спора по колективния иск, тъй като целите на съдебния контрол в двата процеса се различават и спирането на делото може в определени случаи да причини значителни негативни последици за потребителите. В допълнение, СЕС счита, че в този случай защитата на потребителския интерес е от по-важно значение отколкото осигуряването на безпротиворечива съдебна практика, поради което сезираният с индивидуален иск съд е длъжен да разгледа делото и да се произнесе по претенциите на потребителя, независимо от факта, че по същия спор се води едновременно и колективен иск.	Не приема	Съгласно чл. 9, параграф 4 от Директива (ЕС)2020/1828 „държавите-членки определят правила, с които да гарантират, че потребителите, които изрично или мълчаливо са изразили съгласието си да бъдат представлявани по представителен иск, не могат нито да бъдат представлявани по други представителни искове на същото основание и срещу същия търговец, нито да предявяват иск индивидуално на същото основание и срещу същия търговец. Държавите членки определят също правила, с които да гарантират, че потребителите не получават повече от веднъж обезщетение на същото основание и срещу същия търговец.“ Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл. 9, параграф 4 от директивата. Решението на Съда на Европейския Съюз (СЕС) по съединени дела C-381/14 и C-385/14 Sales Sinues е неприложимо в случая тъй като се отнася за национално право на Испания, относно колективни искове, което обаче не касае Директива (ЕС)2020/1828 за представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите.
		6. В чл. 385, ал. 2 (ГПК) се изменя така: „(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде изменяно или отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се	Приема	В чл. 385, ал. 2 (ГПК) се изменя така: „(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде

		произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.“ Привременната мярка ще се постановява преди да се изясни фактическата обстановка по делото и основателността на иска, поради това същата следва да се допуска в извънредни случаи, когато съществува реален риск от причиняване на реални и непоправими вреди на потребителите. Това е така, тъй като привременната мярка на практика замества съдебното решение за времето, докато трае съдебния процес, който може да продължи с години. Това налага постановяването на привременни мерки да бъде обвързано от наличието на достатъчно доказателства за вероятна основателност на исковата претенция и от съществуването на реален риск от настъпване на непоправима вреда за правата на потребителите, в случай че мярката не бъде допусната. В този смисъл считаме, че и в чл. 385, ал. 2 следва да се добави уточнението от чл. 388ж: „когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен“.		изменяно или отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.“
		7. Чл. 388в. (3) (ГПК) За производствата по представителни искове не се дължи държавна такса. Моля да обърнете внимание, че тази норма не произтича от Директивата и целта на нейното въвеждане, което, не на последно място, създава и дискриминационни предпоставки, остава неясна. Считаме, че същата може да доведе до злоупотреби с предявяването на представителни искове, рисковете от които Директивата в редица свои разпоредби декларира, че следва да бъдат избягвани от страна на националните законодатели и правоприлагащи органи. Държавните такси представляват сериозна „цедка“ за отсяване на искове, които действително служат за защита на ищеца. В противен случай целта на нововъведените производства лесно би могла да бъде дискредитирана чрез масово завеждане на дела със съвсем недобросъвестни цели, което освен всичко ще претовари извънредно много и съдилищата.	Не приема	Недължимостта на държавна такса е облекчение както за потребителите, така и за търговците, когато исковете бъдат уважени. Следва да се отчита, че производствата по чл. 388а, ал. 1, т. 1 бездруго са неоценяеми, а в производствата по т. 2 размерът не е известен към предявяване на исковата молба, а при условията на чл. 388м, ал. 4 може и да не стане известен до постановяване на първото решение. Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират, че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето

				право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителен иск за обезщетение е свързано със значителни разходи за квалифицираните организации. Опасенията на злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни. Не всяко лице ще може да води такива искове. Държавната такса за завеждане на иск за обезщетение за вреди е 4% от цената на иска. Тази такса би възпрепятствала всяка квалифицираната организация да упражни ефективно своето право да завежда искове за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Предложено е квалифицираните организации да бъдат освободени от държавна такса за производствата по представителни искове за средства за правна защита на колективните интереси на потребителите..
		8. Чл. 388в (4) (ГПК) При предявяване на иск по чл. 388а, ал. 1, т. 1, квалифицираната организация не трябва да доказва: 1.съгласието на индивидуалните потребители да бъдат представлявани от нея; 2.действителните загуби или вреди за индивидуалните потребители, увредени от нарушението; 3.наличието на умисъл или небрежност от страна на търговеца. Прието е, че съобразно общото правило на чл. 154 ГПК всяка от страните трябва да докаже твърдени факти, от които извлича благоприятни правни последици, както и, че доказателствената тежест се състои в правото и задължението	Приема попринци п	Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл. 8, параграф 3 от Директива (ЕС) 2020/1828. „За да може компетентната структура да поиска налагането на мярка за преустановяване или забрана, индивидуалните потребители не са длъжни да изразят съгласието си да бъдат представлявани от тази компетентна структура. От компетентната структура не се изисква да доказва: 1. действителна загуба или вреда за отделните потребители, засегнати от нарушението, или 2. умисъл или небрежност от страна на търговеца“.

		на съда да приеме за ненастъпила тази правна последица, чийто юридически факт не е доказан. В този смисъл считаме така формулираната правна норма за противоречаща на общовалидните и основополагащи принципи в ГПК, като същевременно не става ясно дали ал. 4 на чл. „388в“ въвежда оборима презумпция или правна фикция (в последния случай за безусловно установено биха се приели факти и обстоятелства от съществено значение за процеса, което считаме за недопустимо).		Разпоредбата се премества в чл388и и се изменя така:: „Чл. 388и. (1) Не е необходимо ищецът да доказва претърпени от потребителите загуби, пропуснати ползи и вина на ответника.
		9. Привременни мерки Чл. 388ж. (ГПК) Съдът, пред който е предявен представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика за определен срок, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3. Думата „включително“ следва да отпадне от текста, тъй като необосновано разширява обхвата на предвиденото в Директива (ЕС) 2020/1828. Член 8, пар. 1а от Директивата, озаглавен „Мерки за преустановяване или забрана“, посочва, че една от тези мерки е възможността за налагане на „временна мярка за преустановяване на практика или, когато е необходимо, за забрана на практика, когато се счита, че тази практика представлява нарушение, както е предвидено в член 2, параграф 1;“. Видно от формулировката временната мярка може да бъде единствено преустановяване или забрана, но не и нещо различно. Наречието „включително“ значително променя смисъла на разпоредбата, превръщайки изброяването от изчерпателно в примерно. С цел избягване на необосновано разширяване на обхвата на разпоредбата, която има характер	Не приема	Няма данни аналогичната разпоредба на чл. 385, ал. 2 ГПК да създава проблеми в практиката, нито чл. 323, 344, 632 ГПК. Освен това с дадения в разпоредбата пример законодателят дава ориентир за съда за основния вид привременни мерки. При това съдът следва да тълкува закона в съответствие с директивата. Разпоредбата на чл.388ж става чл.388з. Разпоредбата на чл.388з въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2020/1828. Привременните мерки, предвидени в проекта, са за определен срок при наличие на достатъчно основания и по преценка на съда. „Чл. 388з. Съдът, пред който е предявен представителен иск за преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика за определен срок, когато има достатъчно основания да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.“

		на обезпечителна мярка и може да засегне интересите на лицата, спрямо които е приложена, предлагаме думата „включително“ да отпадне. Отделно от това, необходимо и реципрочно би било да се предвиди и някакъв вид компенсаторно производство, в случай че искът се окаже неоснователен впоследствие, а търговецът е търпял репресивни привременни мерки, вследствие на които са му причинени вреди или пък е претърпял загуби.		Субсидиарно се прилагат разпоредбите на чл.385 от ГПК от глава 33 „Производство по колективни искове“ и общите правила на ГПК, като се допълва чл.385, ал.2, както следва: В чл. 385, ал. 2 „(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде изменяно или отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.“ Директива (ЕС) 2020/1828 не прави изчерпателно изброяване на допустимите привременни мерки, а посочва, че държавите-членки следва да гарантират възможност за ефективно временно обезпечаване на искането чрез мерки за преустановяване или забрана, при условия и чрез средства, които са съобразени с техните правни системи. Законопроектът отговаря на това изискване, като оставя на съда преценката каква конкретна мярка да наложи, според обстоятелствата по делото, вида на нарушението и евентуалното увреждане на потребителите. В допълнение, посочените от директивата привременни мерки не са единствените, които може да бъдат наложени от националния съд, съобразно националното гражданско законодателство.

		10. Чл. 388л. (5) (ГПК) Присъединилите се потребители не могат да се присъединяват по други представителни искове за същото средство за правна защита при законово или договорно неизпълнение на същото основание и срещу същия ответник, нито да предявяват индивидуални искове за същото средство за правна защита на същото основание и срещу същия ответник. (6) Присъединил се потребител може във всяко положение на делото преди постановяване на крайния акт да уведоми съда, че не желае да бъде обвързан от него, а когато решението на първата инстанция не бъде обжалвано и в 1-месечен срок от влизането му в сила. Чл. 388о. (1) Решението на съда има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители, които не са уведомили съда, че не желаят да бъдат обвързани от крайния акт по делото. Считаме така предложените правни норми за нелогични, тъй като дават възможност на потребител да се присъедини към производство по разглеждане на колективен иск, но в същото време да заяви, че не желае да бъде обвързан от окончателното решение на съда по делото. Не намираме никаква житейска и правна логика в това една страна да пожелае да участва в даден съдебен процес, но да не желае да бъда обвързана от съдебното решение по него. Подобна възможност би стимулирала безотговорно присъединяване на потребители и безотговорно поведение в процеса, което може да причини съществени вреди както на ищеца/ищците, така и на ответника. Повече от очевидно е, че мотивите за подобно „присъединяване" не биха били свързани със защитата на собствени права и интереси на въпросните потребители. В допълнение, тези разпоредби дават възможност на недобросъвестни потребители да злоупотребяват в процеса, като декларират, че не желаят да бъдат обвързани със съдебното решение и с това си отворят възможност за предявяване на нов колективен иск с аналогичен предмет. По този начин се препятства възможността спорът да бъде решен окончателно с влязло в	Не приема	Разпоредбата на чл.388л става чл.388м. Законопроектът възприема механизъм opt in, т.е. за участие, като изключва механизма opt out. Съгласно предложеният механизъм, потребителите трябва да заявят, че желаят да участват в представителния иск. Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.9, параграф 2 на Директивата, съгласно който: „2. Държавите-членки определят правила за това как и на какъв етап от предявяване на представителен иск за налагане на мерки за обезщетение индивидуалните потребители, заинтересовани от същия представителен иск, изрично или мълчаливо изразяват съгласието си в рамките на подходящ срок след предявяването на посочения представителен иск дали да бъдат представлявани от компетентната структура по този представителен иск и дали да бъдат обвързани от резултата от представителния иск.“. Потребител може да посочи, че не желае да бъзе обвързан от крайния акт по представителен иск, тъй като може да прецени, че ще получи по-добра защита в индивидуален иск.

		сила съдебно решение, имащо сила на пресъдено нещо за всички засегнати лица и в разумен срок. Това компрометира концепцията за правна стабилност, която е в основата на гражданския процес и е от фундаментално значение за сигурността в гражданския и търговския оборот. Считаме, че с цел предотвратяване на злоупотреба с право и намаляване на разноските на ответните страни в разпоредбата на чл. 388л, ал. 6 следва да се добави: „без съгласието на ответника до приключване на първото заседание по делото“ или „при условията по чл. 232 или чл. 233“.		
3.	**Българска национална асоциация „Активни потребители“**			
		1. Относно минималните изисквания съгласно Директива(ЕС) 2020/1828 за броя и видовете представителни искове. **Чл.186а, ал.1 ЗИД на ЗЗП** Счита, че искът по новия **чл.186а, ал.1 ЗЗП** не съдържа ясен механизъм за определяне от съда на размера на обезщетението, което следва да се присъди на ищеца/ищците по делото и задължително следва да съдържа механизъм за определяне размера на щетата, какъвто е този по справедливост. Поради това се предлага в чл.186а да се създаде нова ал.3 със следното съдържание: „§12.Чл.186а, ал.3 Съдът присъжда обезщетението на ищеца, като определя размера му по справедливост.Ал.3 и ал.4 стават съответно ал. 4 и ал.5“. Твърди, че разписаният в законопроекта чл.186а би имал смисъл и очакван ефект както за потребителските организации и КЗП, така опосредствено и за потребителите, само ако в него се допълни ясен механизъм за определяне размера на обезщетението и това може да бъде механизмът „по справедливост“.	Не приема	Предложението за създаване на нова ал. 3 в чл. 186а, с която се регламентира възможността съдът да определя обезщетението „по справедливост“, не решава съществуващия проблем и поражда правна и практическа неяснота. Съгласно действащото гражданскопроцесуално и материално право (чл. 52 от ЗЗД) , съдът разполага с правомощията да определя обезщетение по справедливост в случаите на *неимуществени* вреди, като при определяне на размера на обезщетението, съдът се води от редица обективни обстоятелства като характер на увреждането, тежест и т.н. Това е установена съдебна практика, която се прилага по общия ред. Съгласно чл. 162. от ГПК, съдът има право на преценка и в случаите, когато искът е установен в своето основание, но няма достатъчно данни за неговия размер, **съдът *определя размера по своя преценка или взема заключението на вещо лице.***

		Предлага да се обмисли систематичното място в законопроекта на предложения иск по чл.186а, ал.1 ЗЗП.		Добавянето на израза „по справедливост“ в чл. 186а, ал. 3 не постига целта, тъй като не премахва необходимостта от доказване на вреда, не улеснява съда и не създава обективен механизъм.
		2. Относно „стесняване“ обхвата на съдебната защита за огромен кръг от потребителите. **чл. 186, ал.1, т.2 ЗИД на ЗЗП** **чл. 186а, ал.1 ЗИД на ЗЗП** Твърди се, че предложеният законопроект не е по-благоприятен за потребителите относно обхвата на тяхната съдебна защита, поради което не се постига основната цел на Директива(ЕС) 2020/1828 за подобряване достъпа на потребителите до правосъдие. Счита, че исковете по чл. 186, ал.1, т.2 (§12) ЗЗП и по чл. 186а, ал.1, (§12) ЗЗП поставят извън обхвата на пряката съдебна защита широк кръг от потребители и специално онези, които са засегнати масово от нарушения с по-малък материален интерес за отделния потребител, като това може да бъде обхванато и съдебно санкционирано само чрез **механизма за неучастие (opt out).** Твърди се, че нивата на участие при механизъм за неучастие обикновено са много високи. Посочват се следните предимства на механизма за неучастие: - подобрява се достъпа до правни средства за защита - по-вероятно е постигането на споразумение с компанията ответник; - избягват се множество производства;	Не приема	Разглеждането на възможност за прилагане на механизъм за неучастие (opt-out) следва да отчита не само неговите предимства, но и съществените рискове и правни затруднения, които той би породил в контекста на българската правна система и възприетите конституционни принципи. Предлаганият механизъм за изключване от участие opt-out моделът не е лишен от сериозни недостатъци, които не бива да се пренебрегват. Засегнатите от нарушението лица могат да бъдат обвързани от съдебно решение, без да са участвали активно в процеса, което поставя под въпрос пълнотата на тяхното право на защита. Макар да има възможност за „изключване“, то често изисква предварителна информираност и действия, които не всички потребители са в състояние да предприемат своевременно. В континенталните правни системи, каквато е и българската, правото на всеки да разполага със своите права и да избира начин на защита е основополагащ принцип. Opt-out моделът ограничава тази автономия, тъй като включва лица по подразбиране, освен ако те не заявят изрично нежелание. Опасността от недобросъвестно водене на процеса е по-голяма при механизмът на изключване, поради липсата на

		- по-добро възпиращо средство срещу умишлени нарушения Посочва, че в сега действащото българско законодателство участието в процеса на потребителите е чрез механизма на участие и се предлага възприемане на механизъм на неучастие за надграждане на потребителската защита. Цитират се разпоредби от Директива(ЕС) 2020/1828 относно задължението на държавите членки да предвидят механизъм за участие или механизъм за неучастие в иска, или комбинация от двата и да определят правила за това как и на какъв етап от предявяване на представителен иск за налагане на мерки за обезщетение индивидуалните потребители, заинтересовани от същия представителен иск, изрично или мълчаливо изразяват съгласието си в рамките на подходящ срок съобразно правните си традиции. Предлага да се възприеме въвеждане на механизма за неучастие в процеса особено в масови случаи на нарушения и с по-малък материален интерес за отделния потребител.		прозрачност и яснота относно интересите на всички включени лица. За да бъде работещ механизма на изслючване е необходимо всяко лице да бъде надлежно уведомено и да му бъде дадена ефективна възможност да се изключи от процеса. Това предполага сериозни логистични и финансови усилия за осигуряване на информираност, особено при големи групи потребители. От друга страна, механизмът на участие (opt-in) има редица предимства, които го правят по-съответстващ на принципите на правна сигурност и защита на правата. Само тези потребители, които изрично изявят желание да участват, ще бъдат обвързани от решението, което гарантира, че правото им на защита се упражнява съзнателно и доброволно. Налице е по-голяма предвидимост за ответника: кръгът на обвързаните лица е определен предварително, което намалява риска от бъдещи претенции и спорове. Механизмът opt-in е в съответствие с принципа на диспозитивното начало, като се уважава волята на потребителите да избират как да защитят правата си.
		Предложение с конкретни текстове за включване в проектозакона **Чл.186, ал.1, т.3 ЗИД на ЗЗП** **Нов раздел IV към Глава 33а в ГПК „Представителни искове за средства за правна защита по чл.186, ал.1, т.3 от ЗЗП“** „Нашето предложение е насочено към следното: а/ да се създаде още един иск за съдебна защита на потребителите, чрез допълване на чл.186, ал.1, т.3 с иск за средства за правна защита за обезщетяване на причинена колективна вреда в случаите на увреждане на потребители, когато според характера на нарушението техният кръг не може да бъде определен точно, но е определяем;	Не приема	Предложението за създаване на нов **раздел IV към Глава 33а в ГПК „Представителни искове за средства за правна защита по чл.186, ал.1, т. 3 от ЗЗП“** се отклонява съществено от изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният иск не е представителен иск по смисъла на директивата. Не е подходящо да се привнасят механично разпоредби на директивата към иска за защита на колективния интерес на потребителите. Същевременно, предложението дублира предвиденият иск за защита на колективния интерес на потребителите в чл.186а от ЗЗП за защита на колективния интерес на потребителите.

		б/ да се създаде нов раздел IV към Глава 33а в ГПК „Представителни искове за средства за правна защита по чл.186, ал.1, т.3 от ЗЗП“; в/ конкретни разпоредби относно конфликт на интереси и източници на финансиране на този вид искове; г/ начин на разгласяване на делото и информацията за потребителите; д/ приемане на нови участници и изключване от участие, като тук същественото е, че съдът изключва от участие само увредените лица, които в определения срок са заявили, че не желаят да бъдат обвързани с иска и с евентуално споразумение за доброволно уреждане на спора и свързаните с това последиците за тях или ще осъществят защитата си самостоятелно в отделен процес – т.е., в този иск се прилага механизмът на неучастие в процеса на потребителите, които обаче имат право да се ползват от всички благоприятни последици от решението по съответния иск; е/ споразумение за доброволно уреждане на спора и последиците от него спрямо потребителите; ж/ съдържание и действие на решението; з/ разпореждане със средството за правна защита, когато е обезщетение, в т.ч. в случаите, когато е останало неразпределено обезщетение в резултат на давностни срокове или поради непоискване от увредени потребители, като, след одобрение от съда, същото се превежда по специална сметка на КЗП и може да бъде изразходвано само за защита на интересите на потребителите.“		

		3. Относно ново изискване по чл.186в, ал.2, т. 5 (нова) ЗЗП (§12 на законопроекта) за представяне пред МИИ на изрична информация за източниците на финансиране на организацията, в т.ч. и тяхното процентно изражение на база общия бюджет на организацията за предходната година, подписана от лицата, които представляват организацията. **Чл.186в, ал.2, т.5 от ЗИД на ЗЗП** Твърди се, че разпоредбата на чл.186в, ал.2, т.5 и изискването, което тя въвежда е ново, допълнително административно утежняващо изискване за представяне на изрична информация относно „източниците на финансиране на организацията, в т.ч. и тяхното процентно изражение на база общия бюджет на организацията за предходната година, подписана от лицата, които представляват организацията“ Посочват се задълженията на потребителските организации по ЗЮЛНЦ - ежегодно, до 30 септември, да изпращат в Агенция по вписванията за публикуване и публично оповестяване на Годишен доклад за дейността за предходната една година, както и финансов отчет на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност (чл.40, ал.3 от ЗЮЛНЦ). Посочват се задълженията на квалифицираните организации по проекта на ЗИД на ЗЗП по следните членове: - чл.186в, ал.1, т.8 (§12 от законопроекта) задължение на квалифицираната организация да оповестява публично на ясен и разбираем език чрез подходящи средства, в т.ч. на своята интернет страница, информация за източниците на финансиране на организацията, нейната организационна, управленска и членска структура, нейния предмет на дейност и за извършваните дейности. - чл.186в, ал.2 т.6 (§12 от законопроекта), организация, която желае да бъде включена в списъка по чл. 186б, ал. 1 от ЗЗП да представи пред министъра на икономиката и индустрията вътрешни правила на организацията, съдържащи процедури за избягване на влияние и конфликт на интереси между	Не приема	Предложението за отпадане на изискването за представяне на изрична информация относно източниците на финансиране на организацията, включително тяхното процентно изражение на база общия бюджет за предходната година съгласно чл.186в, ал.2, т.5 от ЗЗП, не може да бъде възприето, тъй като въпросното изискване изпълнява ясно обособена функция и не дублира съществуващите разпоредби, макар на пръв поглед да изглежда сходно с други норми в проекта. Съгласно логиката на проекта, включително на §12 и новите разпоредби в чл. 186в, ал. 2, всяка от изброените точки отразява различен процес и етап от оценката и контрола върху дейността на квалифицираните организации, както следва: 1) Т.5 на ал. 2 от чл. 186в касае етапа на кандидатстване за включване в списъка на квалифицираните организации. Тук информацията за източниците на финансиране и тяхното процентно изражение, подписана от представляващите лица, има доказателствена и удостоверителна стойност, необходима за предварителната преценка за съответствие с изискванията по ал. 1, т. 7 (независимост от търговци и липса на конфликт на интереси). Това е вътрешна административна проверка, различна по обхват и функция от публичното оповестяване или от съдебните изисквания при водене на иск. 2) Т. 8 на ал. 1 от чл. 186в предвижда общо задължение за публична прозрачност на вече признатите квалифицирани организации чрез оповестяване на интернет страницата на организацията. Това е мярка с различен характер – тя има информационна цел към обществото и потребителите; 3) Т. 6 на ал. 2 от чл. 186в относно вътрешните правила за конфликт на интереси е нормативна

		организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите. - чл. 388и, ал.1 от ГПК (§33а от законопроекта), когато квалифицираната организация предприеме действия за водене на представителен иск за средства за правна защита, да декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото. Счита, че нормативно е осигурен значителен обем от правила и механизми на прозрачност и проверка, за да е необходимо да се въвежда разпоредбата на чл.186в, ал.2, т.5 от ЗЗП в §12 на законопроекта). Настоява се цитираната разпоредба да отпадне от законопроекта, защото дублира други правила и механизми за прозрачност и контрол.		гаранция за бъдещото поведение на организацията, но не замества проверката на конкретната финансова зависимост към момента на кандидатстването. 4) Чл. 388к, ал. 1 ГПК (§33а от законопроекта) се прилага в съдебен процес, т.е. след като организацията вече е призната за квалифицирана. Декларирането на източниците на финансиране тук има процесуална функция, докато изискването по чл. 186в, ал. 2, т. 5 има административна функция, предшестваща участието в съдебни производства. Макар някои изисквания да засягат сходни елементи (финансиране, прозрачност), те не се припокриват по цел, етап и обвързваща сила и не представляват излишно административно утежняване. От съществено значение е и това, че целта на разпоредбата е да се гарантира реалната независимост на организацията още при първоначалната административна преценка. Това е ключово с оглед съответствието с изискванията на чл. 4, §3 и съобр. 52 от Директива (ЕС) 2020/1828 относно изискванията за признаване на квалифицираните организации. Разпоредбата на чл. 186в, ал. 2, т. 5 съставлява съществен важно изискване за признаване на организация, която желае да води представителни искове за квалифицирана организация.
		4. Относно изискването на директивата за публикуване на информация за бъдещи искове на интернет страницата на квалифицираната институция. **чл.187, ал.1, т.1 ЗИД на ЗЗП** Обръща се внимание, че проектът използва понятието „намерение“ (възнамеряват) за предявяване на иск (§12, т.4, - чл.187, ал.1, т.1 ЗЗП). Настоява се проектът да се съобрази с чл. 13, б. „а“ от Директива (ЕС) 2020/1828 предварителната информация за	Приема	Предложението е възприето със следната редакция на разпоредба на чл. 187, ал.1, т. 1 на проекта на ЗИД на ЗЗП: *„Чл. 187. (1) Организациите, включени в списъка по чл. 186б, ал. 1, са длъжни да спазват принципа на прозрачност, като публикуват на своята интернет страница информация относно:*

		бъдещи искове да се публикува тогава, когато квалифицираната организация има ясно и категорично решение за предявяване на иск. Предлага се предварителната информация за бъдещи искове да се публикува тогава, когато квалифицираната организация има ясно и категорично формирано решение за предявяване на иск пред съда.		*1. броя, вида, предмета и персоналния обхват на представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите, които са решили да предявят и които са предявили;“*
		5. Относно възможността, съобразно националното законодателство, за отхвърляне от Съда на иск, който е явно/очевидно неоснователен. **чл.237а от ГПК (§ 31 от законопроекта)** Изразява се неудовлетворение от разпоредбата на чл.237а от ГПК (§ 31 от законопроекта), която въвежда хипотезата на „очевидно неоснователен иск“. Твърди се, че Директива(ЕС) 2020/1828 изисква ясни правила за прилагане на хипотезата на „явно неоснователен иск“, от една страна, а от друга указват на държавите членки да прилагат тази хипотеза само в съответствие с националното право. Твърди се, че в българското законодателство специално се въвежда разпоредба относно „явно неоснователен иск“ спрямо конкретен представителен иск, което не съответства на директивата. Счита се, че следва да се прилагат общи процесуални правила, които ясно дефинират хипотезата на „явно неоснователни“ случаи и едва тогава да се прилагат и за представителните искове. Твърди се, че към настоящия момент няма ясна и неоспорима дефиниция на правната фигура „явно неоснователен иск“ в българското национално право, поради което се смята, че предложената в законопроекта нова разпоредба (нов чл.237а) създава предпоставки и може да опорочи идеята за ефективност и ефикасност на процеса изобщо и в частност при представителните искове и ще е в ущърб за потребителите.	Не приема	Предложената разпоредбата на чл.237а от ГПК е заличена от законопроекта. Разпоредбата на чл.7, пара.7 от Директива (ЕС) 2020/1828 е въведена в глава 33а от ГПК, която урежда производства по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Разпоредбите на чл.388г ще се прилагат само по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. **„Очевидно неоснователен иск** Чл. 388г. (1) След изтичане на срока за отговор и преди откритото заседание по чл. 382 съдът отхвърля иска, когато той е очевидно неоснователен. (2) Решението по ал. 1 подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му. Решението на апелативния съд е окончателно. (3) Решението по ал. 1 не е пречка за предявяване на индивидуален иск за защитни средства по чл. 388а, ал. 1.“ Предложената разпоредба на чл. 388г в ГПК въвежда коректно изискванията на чл. 7, параграф7 от Директива (ЕС) 2020/1828, която изисква от държавите-членки да предвидят механизъм за отхвърляне на очевидно неоснователен **представителен иск,** в съответствие със своето национално право.

		6. Относно императивното изискване за минимален брой присъединили се потребители (10 потребители) при иск за обезщетение. **чл.388л, ал.3 ГПК (§33а от законопроекта)** Обръща се внимание, че разпоредбата на чл.388л, ал.3 ГПК (§33а от законопроекта) е крайно рестриктивна, пресича неоправдано достъпа до правосъдие на потребителите и следва да бъде заличена или, в най-добрия случай, редактирана в смисъл – „не по-малко от 2 потребители“. Позовава се на чл.189, ал.1. от действащия ЗЗП за възможността сдруженията на потребителите да могат да предявят иск пред съда за обезщетение при причинени вреди на двама или повече потребители. Счита се, че е налице отстъпление от постигнатото в правната защита у нас, защото и във все още действащите разпоредби на ЗЗП и ГПК, при наличието на поне двама потребители, упълномощили компетентната институция да води иск за обезщетение, това е възможно и искът е допустим. Предлага разпоредбата на новия чл.388л, ал.3 ГПК да бъде заличена.	Не приема	Представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите по смисъла на Директива (ЕС) 2020/1828 се предявяват в случаи на масови вреди, за нарушения на законодателството, които увреждат интересите на голям брой потребители. Не е реалистично да се води представителен иск за защита на колективния интерес на двама потребители. Изискването за поне 10 потребители да участват в представителния иск е минимално по смисъла на директивата. Разпоредбите на действащия ГПК изискват участие в колективния иск на поне шест лица.
4.	**Електрохолд България ЕООД**			

		1. В Приложение I от Директивата, като разпоредби от правото на Съюза, по отношение на които потребителите имат право на представителни искове в област „електроенергетика“, е посочена Директива 2009/72/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 55): член 3 и приложение I. (Директива 2009/72/ЕО). Съгласно чл. 72 от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия, Директива 2009/72/ЕО е отменена от 1 януари 2021 г., без да се засягат задълженията на държавите членки във връзка със срока за транспониране в националното право и датата на прилагане на директивата, посочени в приложение III. Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на Директива (ЕС) 2019/944 и се четат съгласно таблицата на съответствието, съдържаща се в приложение IV. Направеният по-горе преглед на действащото право на ЕС в областта на правата на потребителите в сектор електроенергетика е необходим, тъй като според нас изрично посочените в § 12, т. 2, относно чл. 186, ал. 3, т. 15 от Законопроекта разпоредби на Закона за енергетиката (ЗЕ) не съответстват и излизат извън пределите на обхвата на правото на ЕС в тази област. Така например: чл. 21, т. 4, 5, 20 и 33-35 от ЗЕ се отнасят до правомощия на Комисията за енергийно и водно регулиране, а не установяват директно права на потребителите; чл. 31, т. 2, 3 и 5 от ЗЕ се отнасят до начина на регулиране на цените; чл. 35, ал. 6 се отнася до регулирането на лицензираните дружества в сектора. Неясно е също така защо в изброяването е включен § 191 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за енергетиката, при положение, че установеният в него срок е изтекъл преди повече от 10 години. Включването на базова и обща разпоредба, като чл. 69 от ЗЕ в разпоредбите, при чието нарушаване да могат да се предявяват представителни искове, би довело до неяснота, която може да доведе до тълкуване, при	Приема	Чл.186, ал.3 от ЗЗП се изменя така: „Чл.186 (3) Представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите може да бъдат предявени за нарушения на актовете на Европейския съюз, посочени в приложение I на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (ОВ, L 409/1, 4.12.2020 г.), включително и на разпоредбите, чрез които тези актове са въведени в законодателството на Република България, когато тези нарушения увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите.“

		което на практика за всяко действие или обстоятелство, свързано с електроенергетиката, да може доведе до образуване на дело по представителен иск. Посочените разпоредби следва да отпаднат от разпоредбите, цитирани в §12, т. 2 относно чл. 186, ал. 3, т. 15 от Законопроекта.		
		2. Като се има предвид, че с този Законопроект се създават материалноправни основания за предявяване на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, чиито последици са съществени за търговците, вкл. могат да доведат до приключване на икономическата дейност на търговеца, то следва тези материалноправни основания за бъдат много внимателно и прецизно определени, така че да не се създават условия за злоупотреба с права. В тази връзка считаме, че Законопроектът следва да бъде придружен с подробна таблица на съответствието между съответните на разпоредби на правото на ЕС и кореспондиращите му разпоредби от българското законодателство, за да че гарантира, че материално правните основания за колективни искове са точно определени, както и за да се осигури баланс между интересите на потребителите и на търговците.	Приема	Изготвена е таблица за съответствие с правото на ЕС.
		3. По наше становище, няма пречка, след обсъждане на Глава Тридесет и трета от ГПК – „Колективни искове“, с юридическата гилдия, която я прилага да се измени същата, като се вземат предвид и изправят твърдените в мотивите на законопроекта слабости при прилагането и да бъде променена на глава, която да урежда „Колективни искове и представителни искове на потребители“. Това, че в същата могат да се заложат няколкото специални норми, които касаят само представителните искове, не значи че следва да се повтарят общите процесуални норми. Съгласни сме с това, че	Не приема	Директива (ЕС) 2020/1828 изисква от държавите-членки да създадат механизъм за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. Съществуващият в глава 33 от ГПК механизъм за колективна защита не съответства за механизма за представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, предвиден в Директивата. Това налага обособяването н рамките на ГПК на отделна глава 33”а”. При уреждане на

		специфичните норми могат да са относно това, потребителите да не дължат разноски, задължението на Съда да прави проверка за конфликт на интереси, както и по отношение на действието на съдебното решение /възможността да се използва като доказателство във всеки иск за обезщетение за вреди срещу същия търговец за използване на същата практика, вкл. в други страни на ЕС. Възможен е по-дълбок анализ на необходимостта да се въвежда изрична разпоредба за изискване на директивата, което отговаря на приложимото в страната право и съдебна практика. Като например изричната разпоредба за това, че давността спира да тече от завеждането на иска до постановяване на съдебното решение, след като аналогична е разпоредбата на чл. 115, б. „ж“ от Закона за задълженията и договорите.		производствата по глава 33”а” законопроектът използва нормите на процесуалния закон и прави препратка към общата част на ГПК по отношение на всички въпроси, които не са уредени в глава33”а”. В съответствие със съображение 11 на Директива (ЕС) 2020/1828 и с чл. 1, параграф 2 на директивата, законопроектът не заменя съществуващия процесуален механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който е уреден в глава 33 на ГПК и който ще остане да се прилага по отношение на всички колективни искове, в т.ч. и по отношение на колективни искове за защита на потребителите. Законопроектът установява нов механизъм за колективни искове, който ще се прилага само по отношение на искове за защита на потребителите и който съответства на механизма за представителни искове за защита на потребителите, установен в Директива (ЕС) 2020/1828. Държавите членки запазват съществуващият процесуален механизъм за колективна защита. В същото време те следва за създадат механизъм за защита на колективните интереси на потребителите, който отговаря на изискванията на директивата.

		4. Чл. 388в, ал. 1 ГПК – Разпоредбата, която преповтаря тази на чл. 190, ал. 1 от ЗЗД, не отчита съдебната практика, според която „доколкото мястото на нарушението не може да бъде конкретизирано, то приложение следва да намери само втората хипотеза на нормата“. – Така напр. в Определение № 185 от 04.03.2014 г. по ч. т. д. № 587/2014 Г., Т. К., I Т. О. на ВКС. В тази връзка имаме следните предложения за редакция: Чл. 186а, ал. 2 – Искът се предявява по постоянния адрес или седалището на ответника и се разглежда по реда на глава тридесет и трета „а“ от Гражданския процесуален кодекс. Чл. 388в, ал. 1. Представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите се разглеждат от окръжния съд по седалището на ответника.	Не приема	ГПК предвижда следните изключения от посоченото основно правило. - иск на потребител може да бъде предявен и по неговия настоящ или постоянен адрес; - иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по местоизвършването на деянието. Предвидените изключения в ГПК са именно по искове на потребители. Общият принцип в гражданския процес за определяне на компетентния съд по седалището на ответника е запазен, като е въведена допълнителна възможност да е „или“ по мястото на извършване на нарушението. *„Чл. 388в. (1) Представителните искове се предявяват пред окръжния съд по мястото на извършване на нарушението или по седалището на ответника.“* Също така, предвидената в чл. 388в, ал. 1 разпоредба за определяне на местната подсъдност по мястото на извършване на нарушението е съобразена с чл. 190 от действащия Закон за защита на потребителите, който вече урежда идентична подсъдност за искове по чл. 189 ЗЗП. В този смисъл, законопроектът последователно следва вече възприетия подход в националното законодателство и не въвежда ново, необосновано отклонение от действаща практика.

		5. С въвеждането на възможност за постановяване на привременни мерки в чл. 388ж ГПК във връзка. с нова ал. 2 на чл. 385 от ГПК, само при предявяване на иск, в който се твърди (но не е установено) нарушение по чл. 186, ал. 3, т.15 от ЗЗП, което уврежда или е възможно да увреди колективните интереси на потребителите, може да доведе до сериозно засягане на дейността ни, което да я блокира и доведе освен до големи материални щети, но и до засягане безопасността на функционирането на електроенергийната система. Нашето становище е чл.388ж във вр. с чл.385, ал. 2 да отпадне, в случай на пряко препращане към изброените в чл. 186, ал. 3, т. 15 от законопроекта хипотези. Общата норма на чл. 385 от ГПК, която съответства със структурата на кодекса, би била достатъчна при обединяване на двата типа искове.	Не приема	Разпоредбата въвежда изискванията на чл. 7, параграф 4 от Директивата относно правото на квалифицираните организации да поискат мерки за преустановяване или забрана на нарушението. Разпоредбата въвежда изискване на чл. 7, параграф 4 от Директива (ЕС) 2020/1828, съгласно който *„Държавите членки гарантират, че компетентните структури имат право да поискат налагането поне на следните мерки:* *а) мерки за преустановяване или забрана;* *б) мерки за обезщетение“.* Съдът ще прецени дали на наложи привременни мерки. Общата норма на чл.385 от ГПК не е достатъчна, тъй като не включва изрично предвидените в чл.7, параграф4 от Директива (ЕС) 2020/1828 мерки. Привременните мерки, предвидени в законопроекта, са за определен срок при наличие на достатъчно основания и по преценка на съда. Чл.388ж става чл.388з от ГПК *„Чл. 388з. Съдът, пред който е предявен представителен иск за преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика* ***за определен срок, когато има достатъчно основания*** *да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.“* Субсидиарно се прилагат разпоредбите на чл.385 от ГПК от глава 33 „Производство по колективни искове“ и общите правила на ГПК, като се допълва чл.385, ал.2, както следва:

				В чл. 385, ал. 2 *„(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде изменяно или отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.* Директива ЕС) 2020/1828 не прави изчерпателно изброяване на допустимите привременни мерки, а посочва, че държавите-членки следва да гарантират възможност за ефективно временно обезпечаване на искането чрез мерки за преустановяване или забрана, при условия и чрез средства, които са съобразени с техните правни системи. Законопроектът отговаря на това изискване, като оставя на съда преценката каква конкретна мярка да наложи, според обстоятелствата по делото, вида на нарушението и евентуалното увреждане на потребителите. В допълнение, посочените от директивата привременни мерки не са единствените, които може да бъдат наложени от националния съд, съобразно националното гражданско законодателство.

		6. Относно предвиденото в § 12, т. 9 от Законопроекта, относно чл. 388з, ал. 1, т. 4 от ГПК задължение за търговеца да информира заинтересованите от представителния иск за обезщетение на колективните интереси на потребителите лица за всяко влязло в сила съдебно решение за преустановяване или забрана на практика, съставляваща нарушение по чл. 186в, ал.1, считаме, че това изискване създава административна тежест за търговците и следва да отпадне. Не би могло разумно да се очаква, че търговецът ще следи всички влезли в сила съдебни решения за преустановяване или забрана на практика, която е нарушение на чл. 186в, ал. 1, което пък в още по-голяма степен би го затруднило индивидуално да информира всички заинтересовани потребители. Отбелязваме, че „Електрохолд Продажби“ ЕАД, в качеството си дружество, лицензирано за дейността „снабдяване с електрическа енергия от краен снабдител“ има над 2 млн. крайни битови клиенти.	Не приема	Предложената разпоредба на чл.388з, ал.1, т.4 от ГПК става чл.388и, ал.1, т.4 от ГПК. Разпоредбата въвежда изискванията на чл.13, параграф 3 от директивата, съгласно който: *„съдът или административният орган изисква от търговеца да информира за своя сметка потребителите, заинтересовани от представителния иск, относно всяко окончателно решение, предвиждащо мерките, посочени в член 7, или относно всяко одобрено споразумение, посочено в член 11, чрез средства, които са подходящи за обстоятелствата по случая и в определени срокове, включително, когато е уместно, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители“.* Отбелязваме, че информирането не е задължително да се извърши индивидуално на всички потребители. Достатъчно е да се извърши чрез средствата за масово осведомяване и на интернет страницата на дружеството. Също така, не е необходимо търговецът да знае всички влезли в сила съдебни решения за преустановяване и забрана на практика, която съставлява нарушение по чл.186, ал.3 от ЗЗП.
5.	**Асоциация на банките в България**			
		1. По отношение на частта от проекта, предвиждаща изменения в ЗЗП: **1.1** Считаме, че предложеният текст на чл. 186, ал. 5 от ЗИД на ЗЗП следва да бъде допълнително коригиран, за да съответства изцяло на пар. 8, т. 4 от Директива 2020/1828. В горецитираната разпоредба от националния законопроект е предвидено, че преди да предяви представителен иск, квалифицираната организация предоставя на търговеца 14-дневен срок, от уведомяването му, да преустанови	Не приема	Разпоредбата на ал. 5 не забранява и не ограничава възможността за провеждане на консултации, разговори, имащи за цел преустановяване на нарушението. Такива действия са напълно допустими и насърчавани при добросъвестно поведение на страните. Директива (ЕС) 2020/1828. допуска държавите членки да въведат процедура, чрез която търговецът може доброволно да се съобрази с исканията на организацията в

		нарушението. Когато търговецът не преустанови нарушението в рамките на посочения срок, квалифицираната организация предявява представителен иск за установяване, преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите. В наднационалната норма на пар. 8, т. 4 от Директива 2020/1828, обаче, европейският законодател е предвидил не просто указване на срок, но и възможност за консултации със съответния търговец с цел прекратяване на нарушението. Същото се явява възможност за извънсъдебно уреждане на спора. Предложеното в настоящия законопроект едностранно определяне на срок, след изтичането на който се преминава към предявяване на иск, не би могло да доведе до алтернативно разрешаване на казуса посредством комуникация между страните. Същевременно, при провеждане на консултации и изясняване на фактическата обстановка по случая би могло да бъде установено, че изобщо няма нарушение, като на този етап е налице единствено твърдение на квалифицираната организация. В тази връзка предлагаме в законопроекта да бъде създадена уредба за провеждане на предварителни консултации между колективните организации и търговците с участие на независим публичен орган в съответствие с § 41 от Директивата. Становището ни е, че този подход следва да се прилага, както по отношение на исковете за преустановяване или забрана на нарушения, така и по отношение на исковете за обезщетение, доколко в този смисъл са и съображенията в Директивата.		определен срок, включително чрез провеждане на консултации, а не задължително чрез тях. Целта е доброволно прекратяване на нарушението в рамките на стриктно определен срок от 14 дни. Ако в рамките на този срок, нарушението не бъде преустановено квалифицираната организация може да заведе иск. Нещо повече, съгласно разпоредбите на директивата, организацията може да предяви иск за преустановяване и забрана на нарушението дори и когато същото е прекратено. Предложената разпоредба на чл. 186, ал. 5 от ЗИД на ЗЗП не е пречка за провеждане на консултации между страните но в рамките на стриктно определения 14-дневен срок. Предвид гореизложеното, не е необходимо изменение или допълване на чл. 186, ал. 5, тъй като той съответства на разпоредбата на чл. 8, §4 от Директивата, като въвежда разумен предварителен срок за доброволно изпълнение, не изключва провеждане на консултации между страните в рамките на този срок, поддържа равновесие между защитата на потребителите и правата на търговеца и изцяло съответства на процесуалната логика на българското право.

		1.2. Прави впечатление, че от приложното поле на разпоредбата на чл. 186а, ал. 1 от ЗИД на ЗЗП са изключени организациите от други държави-членки, посочени чл. 186, ал. 4, т. 3. Същото обаче, не намира аналог в Директивата, която предвижда възможност за предявяване на представителни искове за средства за правна защита и на такива лица. От друга страна, проекто-разпоредбата предвижда изолиран иск за обезщетяване на вреди, при положение, че в останалата част от законопроекта се визират средства за правна защита в по-голям обем – обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена. Искът по чл.186а, ал.1 от ЗИД на ЗЗП не намира опора в Директива 2020/1828 ЕС и не става ясно какво го отграничава от представителния иск по чл.186, ал.1, т.2 от ЗИД на ЗЗП. От систематичното тълкуване на ЗИД на ЗЗП не може да бъде установена причина за това предложение, поради което предлагаме и този текст да бъде разгледан с оглед необходимостта от евентуална корекция отмяна или подробно регламентиране и отграничаване какви са предпоставките за предявяване на единия и на другия тип иск, по какво се различава техния предмет и каква допълнителна защита дава искът по чл.186а, ал.1 от ЗИД на ЗЗП.	Не приема	Предложеният иск до чл.186а, ал.1 от ЗЗП не е предвиден в Директива 2020/1828 ЕС. Този иск е вече въведен в българското право, в чл.188 от ЗЗП. Законопроектът запазва съществуваща правна норма. Съгласно чл. 1, параграф 2 и чл. 2, параграф 2 от Директива (ЕС) 2020/1828, държавите членки имат свободата да приемат или да запазят в своето национално право процесуални средства, които се отнасят до вътрешни или трансгранични нарушения, при условие че осигурят поне един ефективен механизъм, съответстващ на изискванията на Директивата. Съгласно Съображение 11 изрично е посочено, че Директивата не следва да заменя съществуващите национални процесуални механизми за защита на колективните интереси на потребителите и съобразно правните си традиции държавите членки имат право да въведат разпоредбите ѝ „като част от съществуващ или част от нов процесуален механизъм за налагане на колективни мерки за преустановяване или забрана или за мерки за обезщетение….“, както и че съществуващите процесуални механизми могат да бъдат в допълнение към изисквания от Директивата. В този смисъл, запазването на този иск по чл. 186а, ал. 1 от проекта не само е допустимо, но и изцяло съответства на духа и целите на директивата – а именно да надгради съществуващите възможности за колективна защита. Искът за защита на колективния интерес на потребителите се отличава от груповия иск за средства за правна защита на група потребители, увредени от практика на търговеца. Не се предвижда, квалифицирани организации от други държави-членки, посочени чл. 186, ал. 4, т. 3 да

				имат право да предявяват искове за защита на колективния интерес на потребителите, тъй като тези организации не се очаква да имат правен интерес за защита на колективния интерес на потребителите. Те могат да имат правен интерес за защита на колективните интереси на група потребители.
		2. По отношение на частта от проекта на ЗИД на ЗЗП, предвиждаща изменения в ГПК: **2.1.** Считаме, че предложеният текст на чл. 90а, ал. 2 от ГПК е необходимо да бъде прецизиран, тъй като е напълно възможна хипотеза, при която страна в производството да е обективно възпрепятствана да представи по делото документ или предмет на изследване. Същите може в определен момент да са се намирали у страната, но в последствие да са били унищожени с оглед изискванията в областта на защитата на личните данни или поради изтекъл процедурен срок за съхранение. Друг пример в този смисъл са и нормативно установените срокове за съхранение на счетоводни документи, след изтичането на които субектите нямат задължение за тяхното пазене. Подобни казуси е важно да бъдат отчетени с оглед спазване на основните процесуални принципи и предвид тежестта на санкцията по чл. 190, ал. 2, във връзка с чл. 161 от ГПК. Поради това, предлагаме текстът на чл. 90а, ал. 2 да бъде допълнен, както следва: *„Ако страна в производство по глава тридесет и трета „а“ не изпълни задължението си да представи документ или предмет на изследване, за които е установено, че се намират у нея, съдът ѝ налага глоба, независимо от последиците по чл. 190, ал. 2,* ***освен ако документът или предметът на***	Приема	Разпоредбите на проекта на ЗИД на ЗЗП, с които се правят промени в общата част на ГПК, с които се създава чл. 90а, чл. 91а, ал. 3 и се отменя чл. 92а от ГПК, са заличени.

		изследване не могат да бъдат представени поради основателни причини“.		
		2.2. Предлагаме разпоредба на чл. 237а да бъде систематично разположена в глава тридесет и трета „а“, предвид нейната специфична цел за създаване на механизъм за отхвърляне на явно неоснователни искове за защита на колективните интереси на потребителите, в съответствие с изискването на съображение 39 от Директива 2020/1828. Доколкото проекто-нормата не е приложима към други видове претенции, считаме, че не е подходящо да фигурира в общата част на ГПК. В подкрепа на тезата ни за систематичното място на проекто-разпоредбата на чл. 237а са и самите мотиви на обсъждания законопроект, които са в насока да бъде предвидена възможност за ранно отхвърляне именно на този вид явно неоснователни искове. Включването на подобна норма в уредбата на общия исков процес е лишено от аргументация и излиза извън заявената цел на законопроекта в тази му част – да се въведат процесуалните норми на Директива (ЕС) 2020/1828 за производства по искове за преустановяване и забрана на практики и по искове за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Друг възможен вариант е да се запази предложеното в законопроекта място на разпоредбата, но в заглавието на същата да бъде изрично предвидено, че касае решение при очевидно неоснователен иск, предявен по глава тридесет и трета „а“. По този начин ще се постигне яснота и ще се избегне възможността за позоваване на чл. 237а при предявени други видове искове.	Приема	Предложената разпоредбата на чл.237а от ГПК е заличена от законопроекта. Разпоредбата на чл.7, пара.7 от Директива (ЕС) 2020/1828 е въведена в чл.388г от глава 33а от ГПК, която урежда производства по **представителни искове за** защита на колективните интереси на потребителите. **Разпоредбите на чл.388г** ще се прилагат само по отношение на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. **„Очевидно неоснователен иск** Чл. 388г. (1) След изтичане на срока за отговор и преди откритото заседание по чл. 382 съдът отхвърля иска, когато той е очевидно неоснователен. (2) Решението по ал. 1 подлежи на обжалване в двуседмичен срок от връчването му. Решението на апелативния съд е окончателно. (3) Решението по ал. 1 не е пречка за предявяване на индивидуален иск за защитни средства по чл. 388а, ал. 1.“

		2.3. Поддържаме вече изразяваното становище, че алтернативният подход при определяне местната подсъдност при представителните искове, този път включен в чл. 388в, ал. 1, не е подходящ, тъй като могат да възникнат затруднения при определяне на компетентния съд, особено в случаите на нарушения, осъществени на територията на повече от един съдебен район. Считаме за по-удачно да бъде запазен общият правен принцип за определяне на компетентния съд по седалището на ответника, като Директива (ЕС) 2020/1828 предоставя тази възможност, видно от нейните съображения, в който е посочено, че отчита правните традиции на държавите членки, като изисква създаване на нови механизми единствено доколкото такива не съществуват понастоящем.	Не приема	ГПК предвижда следните изключения от посоченото основно правило. - иск на потребител може да бъде предявен и по неговия настоящ или постоянен адрес (чл.113 ГПК) ; - иск за вреди от непозволено увреждане може да се предяви и по „местоизвършването на деянието“ (чл.115 от ГПК). Общият принцип в гражданския процес за определяне на компетентния съд по седалището на ответника е запазен, като е въведена допълнителна възможност да е „или“ по мястото на извършване на нарушението. *„Чл. 388в. (1) Представителните искове се предявяват пред окръжния съд по мястото на извършване на нарушението или по седалището на ответника.“* Също така, предвидената в чл. 388в, ал. 1 разпоредба за определяне на местната подсъдност по мястото на извършване на нарушението е съобразена с чл. 190 от действащия Закон за защита на потребителите, който вече урежда идентична подсъдност за искове по чл. 189 ЗЗП. В този смисъл, законопроектът последователно следва вече възприетия подход в националното законодателство и не въвежда ново, необосновано отклонение от действаща практика.

		2.4. Следва да се прецизира и текстът на чл. 388ж, предвиждащ възможност за определяне на привременни мерки, като считаме, че е необходимо същите да бъдат конкретно изброени или ясно да бъде посочено, че възможни мерки са единствено преустановяване или забрана на определена практика за даден срок. Следва да се има предвид, че в Директивата като възможни временни мерки са посочени само гореспоменатите две ограничения. Същото в още по-голяма степен обосновава необходимостта в случай, че на съда се дава правомощието да налага и други мерки да е ясно посочено кои ще са те.	Не приема	Няма данни аналогичната разпоредба на чл. 385, ал. 2 ГПК да създава проблеми в практиката, нито чл. 323, 344, 632 ГПК. Освен това с дадения в разпоредбата пример законодателят дава ориентир за съда за основния вид привременни мерки. При това съдът следва да тълкува закона в съответствие с директивата. Предложената разпоредба на чл.388ж от ГПК става чл.388з. Разпоредбата въвежда коректно изискванията на чл.8, ал.1, бук. „а“ от Директива (ЕС) 2020/1828. Привременните мерки, предвидени в законопроекта, са за определен срок при наличие на достатъчно основания и по преценка на съда. *„Чл. 388з. Съдът, пред който е предявен представителен иск за преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите, може да постанови подходящи привременни мерки за защита на интереси, включително преустановяване или забрана на определена практика* ***за определен срок, когато има достатъчно основания*** *да се счита, че искът е основателен. За определението се прилага чл. 385, ал. 2 и 3.“* Субсидиарно се прилагат разпоредбите на чл.385 от ГПК от глава 33 „Производство по колективни искове“ и общите правила на ГПК, като се допълва чл.385, ал.2, както следва: *В чл. 385, ал. 2* *„(2) По молба на ищеца съдът, пред който е предявен искът, може да определи подходящи привременни мерки за защита на увредения интерес. Съдът се произнася по искането в открито заседание с призоваване на страните не по-късно от един месец от постъпването му. Определението може да бъде изменяно или*

				отменяно от същия съд вследствие на изменение на обстоятелствата, грешка или пропуск. В тези случаи съдът се произнася в закрито заседание, освен ако прецени за необходимо да разгледа въпроса в открито заседание.“ Директива (ЕС) 2020/1828 не прави изчерпателно изброяване на допустимите привременни мерки, а посочва, че държавите-членки следва да гарантират възможност за ефективно временно обезпечаване на искането чрез мерки за преустановяване или забрана, при условия и чрез средства, които са съобразени с техните правни системи. Законопроектът отговаря на това изискване, като оставя на съда преценката каква конкретна мярка да наложи, според обстоятелствата по делото, вида на нарушението и евентуалното увреждане на потребителите. В допълнение, посочените от директивата привременни мерки не са единствените, които може да бъдат наложени от националния съд, съобразно националното гражданско законодателство.
		2.5. Особено важно е да се прецизира предложения текст на чл. 388з, ал. 3 от законопроекта. На първо място, считаме за необходимо ясно да се посочи къде ще се обяви, постановеното решение, тъй като от неговото публикуване тече срокът за обжалването му. Към настоящия момент съществуват множество възможности, като съдебният акт може да бъде обявен в регистъра на съдебните решения, ЕПЕП, на интернет страницата на съда, в Държавен вестник, в други медии. Поради това е важно да се уточни къде конкретно ще бъде оповестено решението, аналогично на чл. 235, ал. 5, изречение второ от ГПК, за да могат страните да следят за постановяването му. Считаме за неподходящо предложението съдът да определя деня на обявяване на решението по делото. Съгласно	Не приема	Разпоредбата на чл.388з става чл.388и и става така: „ (2)Когато искът е основателен, съдът: 1. осъжда ответника да преустанови практиката, когато тя продължава, включително да отстрани неравноправната клауза от договорите; 2. забранява на ответника практиката, когато съществува риск тя да бъде осъществена; 3. установява, че практиката, която е била прекратена, представлява нарушение; 4. задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед на отстраняване на ефекта от нарушението; а когато е необходимо – и

		горецитираната норма от действащия ГПК, съдът обявява решението си с мотивите най-късно в едномесечен срок след заседанието, в което е завършено разглеждането на делото. Смятаме за подходящо да се запази този подход, като промяна в конкретния случай не е оправдана или полезна.		да информира всички потребители от групата в определен срок. (3) Когато ответникът признава нарушението и е прекратил практиката в срока по чл. 186, ал. 5 от Закона за защита на потребителите, съдът установява нарушението и прилага чл. 78, ал. 2. (4) За решението се прилагат съответно чл. 385, ал. 4 и чл. 386, а чл. 385, ал. О (5) Срокът за обжалване на решението тече от деня на обявяването му, който се посочва от съда в заседанието за разглеждане на делото. По отношение на „мястото“ на обявяването на решението: разпоредбата е аналогична на чл. 315, ал. 2 ГПК, при чието приложение не са констатирани затруднения. ГПК изрично урежда само един начин за обявяване на решенията – чл. 235, ал. 5, изр. 2, чиято регламентация е развита в ЗСВ. Обявяването на решението е процес по прилагане на вече постановеното (подписано) решение в съответната книга, при което решението получава своя номер (в ЕИСС това става електронно). В останалите случаи законът не говори за обявяване, а за „публикуване“ или предоставяне на достъп. Аналогично на чл. 315, ал. 2 ГПК законът изисква предварително посочване на датата, на която ще се постанови и обяви решението, за да започне да тече оттогава срокът за обжалване. Разпоредбата дисциплинира съда и страните в съответствие с чл. 17 от директивата. (Трайно установена е практиката, че ако съдът не обяви решението на посочената дата, срокът за обжалване тече за страните от връчването.) По отношение на чл. 388и, ал. 3 при предложената от нас по-горе редакция решението не влиза в сила спрямо посочените лица до изтичане на този срок и съответно не е налице колизия със СПН.

				По отношение на разпоредбата на чл.388и, ал.1, т.4 от ГПК: В решението на съда се посочва задължението на ответника да огласи влязлото в сила решение и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед отстраняване на ефекта от нарушението. Този въпрос е уреден в чл.187 от действащият ЗЗП. Най-често, в решението на съда се посочва в кои медии да бъде публикувано решението и коригиращото изявление. По преценка на съда, когато е необходимо, в решението на съда се посочва, задължението за информиране на всички потребители от групата в определен срок.
		2.5.1. От предложения текст на чл. 388з, ал. 3 от ЗИД на ЗЗП не става ясно какъв е срокът за обжалване на решението. Възможни са няколко варианта за прецизиране на нормата с оглед максимална яснота, която е крайно необходима що се касае до преклузивните срокове: 1) да се посочи конкретен период от време, в който съдебният акт може да бъде атакуван; 2) изрично препращане към чл. 386, ал. 3 и 4 от ГПК, както е възприето по отношение на представителните искове за средства за правна защита; 3) изрично препращане към общите правила на ГПК за въззивно и касационно обжалване.	Не приема	Аналогично на чл. 315, ал. 2 ГПК законът изисква предварително посочване на датата, на която ще се постанови и обяви решението, за да започне да тече оттогава срокът за обжалване. Разпоредбата дисциплинира съда и страните в съответствие с чл. 17 от директивата. (Трайно установена е практиката, че ако съдът не обяви решението на посочената дата, срокът за обжалване тече за страните от връчването.). При липса на уреден специален срок за обжалване се прилага общият. Точно това е смисълът на структурирането на нормативните актове на общи и особени разпоредби съгласно чл. 30 УПЗНА. Освен това исканото препращане към чл. 386 е налице в чл. 388и, ал. 2.

		2.5.2. Също така е добавеното второ изречение към ал. 3 на чл.388з: *„Когато решението на първата инстанция не бъде обжалвано, потребителите могат с писмена молба до съда и в 1-месечен срок от влизането му в сила да заявят, че са изключени от действието му.“*. Отчитаме, че Директивата предвижда възможност в рамките на подходящ срок след предявяването на представителен иск потребителите да изразят съгласие или несъгласие с това да бъдат представлявани от компетентната структура по този представителен иск, както и с това дали да бъдат обвързани от резултата от представителния иск, но смятаме, че срок след постановяване на решението и влизането му в сила е прекомерно, неподходящо и противоречащо на общите правила по отношение силата на присъдено нещо на влезлите в сила съдебни решения.	Приема	Разпоредбата на чл.388з, ал.3 става чл.388и, а5 „Чл. 388и, (5) Срокът за обжалване на решението тече от деня на обявяването му, който се посочва от съда в заседанието за разглеждане на делото. Заличено е изречението „*Когато решението на първата инстанция не бъде обжалвано, потребителите могат с писмена молба до съда и в 1-месечен срок от влизането му в сила да заявят, че са изключени от действието му.“*.
		2.6. Отново изразяваме притесненията си във връзка с предложения чл. 388н, ал. 3, като същият не намира опора в Директивата. От мотивите на законодателя не може да се изведе цел на тази предложена разпоредба, която реално предвижда възможност за продължаване на производството независимо от постановения окончателен акт и влиза в пряка колизия с основния гражданскоправен принцип за сила на пресъденото нещо. Не става ясно до кога ще може да се продължава от съда процесът по събиране на доказателства, не може да се разбере какво се има предвид под „определяне на размер“ (размер на вреда, обезщетение или друго нещо). Възникват въпросите каква сила имат другите решения, които съдът може да постанови, какво е съотношението им с първоначално постановения, влязъл в сила, акт на съда. Ще подлежат ли на самостоятелно обжалване, по какъв ред и в какви срокове, как ще бъдат съобщавани на страните. В последния вариант на чл. 388н, ал. 3 е предвидена и възможност за постигане на споразумение в определен срок относно средството за правна защита, като отново напълно неясно остава дали споразумението ще се одобрява от съда, ако не бъде одобрено какви ще са последиците. Какво е	Приема	Разпоредбата на чл.388н, ал. 3 е заличена.

		съотношението между влязлото в сила съдебно решение и постигнатото след това споразумение и какви са субективните му предели.		
		2.7. В чл. 388в, ал. 3 от законопроекта е предвидено *„за производствата по представителни искове по този закон не се дължи държавна такса“*. Това законодателно решение е изключително неправилно и крие множество негативни последици за търговците и правната система, като цяло. Липсата на държава такса би подействало стимулиращо за образуване на множество граждански дела, без да има реална нужда от искова защита поради реално нарушени потребителски права. В Директива (ЕС) 2020/1828 няма подобни изисквания- в чл. 20 от Директивата е посочено, че мерките, които държавите членки могат да предприемат за подпомагане на компетентните структури включват „ограничаване на приложимите съдебни такси“, но не и цялостното освобождаване, която да е ½ от съответните такси съгласно Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК. Настоящият правен режим е, че се дължи стандартна 4-процентова държавна такса върху цената на колективния потребителски иск. В допълнение, ГПК предвижда обща възможност за освобождаване от държавна такса, но при определение условия. Липсата на държавата такса много лесно би превърнало института на представителните искове в инструмент за злоупотреба с право. Затова предлагаме и друг вариант, който да посрещне в по-пълна степен изискванията на чл. 20 от Директивата (2020/1828). Предложението ни е да се събира държавна такса Предложението ни е да се събира държавна такса, която да е ½ от съответните такси съгласно Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК.	Не приема	Недължимостта на държавна такса е облекчение както за потребителите, така и за търговците, когато исковете бъдат уважени. Следва да се отчита, че производствата по чл. 388а, ал. 1, т. 1 бездруго са неоценяеми, а в производствата по т. 2 размерът не е известен към предявяване на исковата молба, а при условията на чл. 388л, ал. 4, който става чл.388м, ал.4 може и да не стане известен до постановяване на първото решение. Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират, че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителни искове е свързано със значителни разходи от квалифицираните организации и не освобождаването от такси би ограничило достъпа на потребителите до правосъдие, което е изискване на Директивата. Опасенията за злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни.

				Държавната такса за завеждане на иск за обезщетение за вреди е 4% от цената на иска. Тази такса би възпрепятствала всяка квалифицираната организация да упражни ефективно своето право да завежда искове за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Предложено е квалифицираните организации да бъдат освободени от държавна такса за производствата по представителни искове за средства за правна защита на колективните интереси на потребителите.
		2.8. По отношение предвиденото в чл.388и от Законопроекта, считаме, че в ал.1 наред с изискването ищецът да декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на водене на делото, следва да се допълни и изискване за представяне на доказателства в тази връзка като финансови справки за приходите и други. Предложението ни е обосновано от необходимостта от предвиждане на подходящи гаранции, за да се избегне злоупотребата с предявяването на представителни искове, каквото изискване има в Директива 1828/2020. Предвидената в ал.3 на същия член възможност съдът да укаже на ищеца да представи допълнителна информация, да откаже или да промени финансирането считаме за недостатъчна за постигане на коментираната необходимост от предвиждане на подходящи гаранции за избягване на злоупотреби поради условието за възникване на основателни съмнения у съда за наличие на конфликт на интереси, което при липса на ясна регламентация е оставено изцяло на преценката на съда.	Не приема	Разпоредбата на чл. 388и става чл.388к. Условията за деклариране и доказване на финансирането точно транспонират чл. 10, т. 4 от директивата. Освен служебно, съдът може да изиска доказателства и по искане на ответника, когато той наведе данни за конфликт на интереси, като законопроектът не изисква тези данни да бъдат доказани по несъмнен начин. Предложението относно деклариране на източниците на финансиране на самата квалифицирана организация се отклонява от Директива (ЕС) 2020/1828. Съгласно изискването на чл.10 от директивата „Държавите-членки гарантират, че когато даден представителен иск за налагане на мерки за обезщетение е финансиран от трета страна, доколкото това е позволено в съответствие с националното право, са избегнати конфликтите на интереси, и че финансирането от трети страни, които имат икономически интерес от предявяването или от резултата от представителния иск за налагане на мерки за обезщетение, не отклонява представителния иск от защитата на колективните интереси на потребителите“. Съгласно Директива (ЕС) 2020/1828, проверката се отнася до финансиране

				на конкретния иск от трети страни, а не на източниците на финансиране на самата организация. Няма основание да се приеме по презумпция, че сдруженията на потребителите са недобросъвестни. Директива (ЕС) 2020/1828 посочва, че държавите членки следва да гарантират, че представителните искове не се финансират по начин, който би довел до конфликт на интереси, и че съдилищата имат правомощия да преценяват това. Но директивата не съдържа задължително представяне на финансова информация при подаване на иска. В този смисъл, ал. 3 на чл. 388и, който става ал.3 на чл.388к от законопроекта предоставя достатъчна и адекватна гаранция срещу злоупотреба, като предвижда съдебен контрол при наличие на основателни съмнения за конфликт на интереси или неподходящо финансиране. Това е напълно в съответствие с принципа на пропорционалност, заложен в чл. 4 от директивата. Допълнителното въвеждане на задължение за представяне на финансови справки би било не само непропорционално, но и би представлявало ненужно административно задължение за организациите, имайки предвид, че финансови документи те публикуват на основание на други членове в закона, както и на основание изискванията на ЗЮЛНЦ. Подобна мярка би била в противоречие с целта на директивата – да улесни достъпа до правосъдие за потребителите. Разпоредбата на чл. 388и, която става члл.388к в предложената редакция, осигурява необходимите гаранции за предотвратяване на злоупотреби, без да надхвърля изискванията на правото на ЕС.

6.	**Българска стопанска камара**			
		1. По чл. 186а в §12 от законопроекта: С новия член 186а отново се въвежда процесуален ред за обезщетение за вреди, причинени на абстрактния потребителски интерес. Този ред, за разлика от сега действащия, включва и дефиниция за „колективния интерес на потребителите“ различна от тази за колективните интереси на потребителите“. Залагането на две различни и потенциално противоречиви дефиниции на колективни интереси на потребителите в един и същи закон би създало значително объркване и неяснота. Подобна дублираща се и неясна уредба създава редица сериозни проблеми: Процесуалният ред, предложен в чл. 186а от законопроекта, въвежда концепция за обезщетение, която е трудно съвместима с принципите на българското гражданско право. Наличието й противоречи на ясния фокус на Директива 2020/1828 върху колективното обезщетяване на понесени от група потребители сходни вреди. Това ще доведе до хаос в съдебната практика и непредсказуемост за бизнеса и потребителите. Функциите, които изглежда преследва този иск - защита на общия интерес и осигуряване на спазване на законите са функции на публичното право и вече са уредени в българското законодателство чрез административно-наказателни разпоредби и правомощията на регулаторни органи като Комисията за защита на потребителите. Допълнително, законопроектът не предвижда адекватни правила за конфликт на интереса при този иск, нито правила за контрол и санкции при нарушение на изискването полученото обезщетение да бъде изразходвано само за защита на интересите на потребителите. Това създава възможност за недобросъвестни практики, отклоняване на средства от основната им цел и подкопаване на общественото доверие в системата за колективна защита.	Не приема	Предложеният представителен иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите съществува и в момента в ЗЗП. Законопроектът запазва съществуващата в момента разпоредба на чл.188 от Закона за защита на потребителите. Искът за защита на колективния интерес не е нов за българската правна система и е познат в областта на трудовото законодателство, потребителското право, правото на околната среда и др. Искът за обезщетение на колективния интерес е възприет в българското гражданско право.

		Не можем да пренебрегнем и факта, че тази разпоредба веднъж вече беше премахната от законопроекта след критики от бизнес организации, но сега е възстановена без ясни мотиви за това. Повторното ѝ появяване буди сериозни въпроси относно логиката и последователността в законодателния процес.		
		2. По чл. 388н, ап. 2, т.2 и ап. 3 ГПК в § 31 от законопроекта: Предлагаме т. 2 на чл. 388н ал.2 ГПК да отпадне. Възразяваме срещу възможността по т. 2 решението на съда да се постанови в правна защита на ищеца. Ищци по представителен иск, както постановява чл. 388б от законопроекта, могат да бъдат Комисията за защита на потребителите или квалифицирана организация. Те нямат пряк увреден интерес, а право да завеждат искове „в полза на“ интереса на потребителите, както е посочено в чл. 379 от законопроекта. Неправилно и противоречащо на житейската логика е средствата за правна защита да бъдат изпълнявани на квалифицираните организации или КЗК като ищци, доколкото поисканите средства могат да бъдат обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена.	Приема	Чл. 388н, ал. 2 става чл. 388о, ал.2 „ Чл. 388о (2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника пряко на всеки присъединил се потребител“.
		3. Текстът на ал. 3 на чл. 388н, предвиждащ възможността съдът да отложи събирането на доказателства и определянето на размера, и други условия относно средствата за правна защита по отношение на някои или всички присъединили се потребители за времето след влизане в сила на решението, е неясен и може да създаде затруднения при прилагането му, поради което предлагаме да отпадне.	Приема	Предложената разпоредба е заличена.
7.	**Алианс на технологичната индустрия**			
		I.1.По чл. 68м, ал. 5 от § 3 на ЗИД на ЗЗП: Действащият чл. 68м, ал. 1–4 от ЗЗП вече предоставя право на потребителя на разваляне на договора, намаляване на цената и претендиране на обезщетение по общия ред, след като заповедта на Комисията за защита на потребителите (КЗП) срещу нелоялната практика влезе в сила и е потвърдена от	Не приема	Разпоредбата на чл. 68м, ал. 1- 4 предоставя правни средства на потребителите, в случаите когато председателят на Комисията за защита на потребителите е издал заповед за забрана прилагането на нелоялна търговска практика и тя е влезнала в сила т.е. в случаи, при които нелоялна

		съда. Новата ал. 5 би дала същите права „в случаите извън ал. 1“, като не е ясно кои точно са тези случаи, или пък се визират случаи, при които няма влязла в сила заповед на КЗП. При това положение не е ясно кога тя ще намира приложение, което създава риск от противоречива съдебна практика и нарушава принципа на правна сигурност. Целта очевидно не е била да се уредят предвидените в Директивата средства за защита, тъй като се препраща към обезщетение по общия ред, а не към специалната процедура в новата глава 33а от ГПК, предложена с настоящия законопроект. **Счита, че така предложената разпоредба следва да отпадне от Законопроекта.**		търговска практика е била предмет на забрана от страна на компетентния административен орган. Разпоредбата на чл. 68м, ал. 5 визира случаите извън ал. 1, а те са когато няма влязла в сила заповед на председателят на Комисията за защита на потребителите за забрана прилагането на нелоялна търговска практика или няма издадена заповед за забрана прилагането на нелоялна търговска практика от страна на председателят на Комисията за защита на потребителите.
		2. По чл. 186 ал. 5 от § 12 на ЗИД на ЗЗП: В настоящия ЗИД на ЗЗП липсва възможност за предварително консултативно производство, което да доведе до доброволно преустановяване на нарушение от страна на търговците, преди срещу тях да бъде заведен представителен иск, каквато възможност е предвидена в чл. 8, ал.4 от Директивата. Вместо това е предвиден кратък 14 -дневен срок, в който търговците да бъдат уведомени и да преустановят доброволно нарушението. С този текст частично се транспонира възможността по чл. 8, ал. 4 от Директивата за „консултативен период“. Въпреки това предвижданото остава **ограничено и непълно**, поради което в законопроекта е необходимо да залегнат следните правила: -Процедурата следва да важи не само за искове за установяване и преустановяване/забрана, но и за представителни искове за обезщетение, когато това е практически осъществимо. Директивата позволява държавите да приложат консултациите и за искове за обезщетения -Сегашният текст засяга само „квалифицираната организация“. Следва изрично да се предвиди, че и Комисията за защита на потребителите, когато действа като ищец по чл. 186а, ал. 1, също спазва консултативния срок. -Нататък, в подобно консултативно производство е необходимо и участие на независими публични органи, а именно на специализираните административни органи, които	Приема частично	Предложената разпоредба на чл. 186, ал. 5 от проекта регламентира възможността, предоставена на държавите-членки в разпоредбата на чл. 8, пар. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828 и Съображение 41, съгласно която: *„4. Държавите членки могат да въведат разпоредби в националното си право или да запазят национални разпоредби, съгласно които* ***компетентна структура може да поиска налагането на мерките за преустановяване или забрана, предвидени в параграф 1, буква б), само след като е започнал консултации със съответния търговец с цел прекратяване на нарушението от страна на търговеца, както е предвидено в член 2, параграф 1. Ако търговецът не прекрати нарушението в рамките на две седмици след получаване на искане за консултация****, компетентната структура може незабавно да предяви представителен иск за налагане на мярка за преустановяване или забрана.“* Съгласно Съображение 41 и чл. 8, пар. 4 от Директива (ЕС) 2020/1828 т.нар. „консултация“ е извънсъдебна покана, и е относима към исковете

		отговорят за прилагането на големия кръг нормативни актове, за нарушения на които могат да бъдат предявявани представителни искове. Прилагането и тълкуването на законодателството в областите на защита на данните, финансови услуги, пътуване и туризъм, енергетика и телекомуникации е от компетенциите на специализирани държавни органи, които следва да консултират квалифицираните организации относно това дали определени практики на търговците действително нарушават съответните нормативни актове, изброени в чл.186 ал.3 , така че да не се допуска водене на представителни искове без основание и/или с наказателни цели. **Предлагат разпоредбата на чл.186 ал.5 да се измени, както следва:** *„Ал. 5. Преди да предяви представителен иск по ал. 1, квалифицираната организация или Комисията за защита на потребителите изпраща на търговеца писмено уведомление, в което конкретизира твърдяното нарушение и предлага мерки за доброволното му преустановяване и/или за обезщетяване на засегнатите потребители. На търговеца се предоставя 30-дневен срок от датата на получаване на уведомлението да прекрати нарушението или да представи мотивиран план за неговото прекратяване.* *Ал. 6. Копие от уведомлението по ал. 5 се изпраща едновременно до компетентния специализиран държавен орган, отговорен за прилагането на съответната нормативна уредба, чието нарушение се твърди. Този орган изготвя писмено становище относно наличието или липсата на нарушение в същия 30-дневен срок.* *Ал. 7. Представителен иск по ал. 1 може да бъде предявен, само ако:* *1. становището по ал. 6 установява, че е налице нарушение и* *2/ търговецът в срока по ал. 5 не е преустановил нарушението или не е представил на квалифицираната организация приемливия план за неговото преустановяване.* *Ал. 8. Когато становището по ал. 6 не установи нарушение, представителен иск не се предявява.“*		за преустановяване и забрана. Държавите членки не могат да занижават потребителската защита чрез ограничения, които директивата не допуска спрямо исковете за средства за правна защита. По отношение на предлаганият 30-дневен срок, той е „приемлив“ за търговеца, но не и за потребителите. Още повече, че съгласно директивата, срокът за прекратяване на нарушението трябва да бъде в рамките на две седмици, приемането на предложението за 30 дневен срок ще бъде нарушение на Директива (ЕС) 2020/1828. Не е вярно твърдението, че сегашният текст засяга само „квалифицираната организация“, но не и Комисията за защита на потребителите, защото съгласно чл. 186, ал. 4, Комисията за защита на потребителите е квалифицирана организация. *„**Чл. 186. (4) Квалифицирана организация е**:* *1. организация, включена в списъка по чл. 186б, ал. 1;* *2. **Комисията за защита на потребителите**;* *3. организация или публичен орган, която представлява интересите на потребителите и е призната от държава – членка на Европейския съюз, че има право да предявява представителни искове за защита на колективите интереси на потребителите.“* Не е необходим изричен запис в чл. 186, ал. 5, защото това е видно от разпоредбата на чл. 186, ал. 4.

		3. По чл. 186а, ал. 1 - 4 от § 12 на ЗИД на ЗЗП: С разпоредбите се въвежда обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите, каквото обезщетение не е предвидено в Директивата и ѝ противоречи. Видно от разпоредбите на чл. 2 „Обхват“, чл. 3 „Определения“ и чл. 7 „Представителни искове“ на Директивата не е предвиден представителен иск за защита на „колективен интерес“, нито по отношение „увреждане на колективен интерес“, нито по отношение „обезщетение/мерки за обезщетение на колективен интерес“, нито дефиниция на „колективен интерес“. В този смисъл предвиденото в чл. 186а, ал. 1-4 от законопроекта излиза извън обхвата на Директивата. В допълнение, предложението противоречи и на Съображения 10 и 42 от Директивата, които предвиждат, че следва да се осигури равновесие между подобряването на достъпа на потребителите до правосъдие и осигуряването на подходящи гаранции за търговците за избягване на злоупотреби с предявяването на искове, които биха възпрепятствали необосновано способността на търговците да извършват дейност в рамките на вътрешния пазар. За да се предотврати злоупотребата с представителни искове, следва да се избягва присъждането на наказателни обезщетени, както и да се предвидят правила за някои процесуални аспекти, като определянето и финансирането на компетентните структури. Считат, че дефинициите на „колективни интереси“ и „колективен интерес“ в Законопроекта са неясни до степен, която не позволява да се разграничат основанията за предявяването на двата вида иск за защитата им. Намира за изключително неправилно да се предвиждат два паралелни иска (по чл. 186, ал.1, т.2 и по чл. 186а, ал. 1), които целят обезщетяване на едни и същи колективни интереси, за нарушения на едни и същи местни или европейски актове, които могат да се водят по различен ред и всеки от тях да доведе до обезщетяване както на общ интерес на всички потребители, така и на отделни групи потребители, които са вече обезщетени, бидейки част от категорията на всички	Не приема	Искът за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите по чл. 186а, ал. 1 от проекта на закон съществува и в момента иск в действащия Закон за защита на потребителите (предвиден е в чл. 188). Директива (ЕС) 2020/1828 изрично не предвижда иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите, но в разпоредбата на чл. 1, параграф 2 и чл. 2, параграф 2 от Директива (ЕС) 2020/1828 дава свобода на държавите членки да приемат или да запазят в своето национално право процесуални средства, които се отнасят до вътрешни или трансгранични нарушения, при условие че осигурят поне един ефективен механизъм, съответстващ на изискванията на Директивата. С предложения проект се създава процесуален механизъм за представителни искове съответстващ на изискванията на Директивата (ЕС) 2020/1828 и запазва съществуващият към момента иск за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите, който е чл. 188 от действащия Закон за защита на потребителите. Разпоредбата на чл. 186а на проекта не урежда материално основание, тя не касае наказателно обезщетение, каквото българското право по принцип не познава и в случая не предвижда, а такова за поправка на колективния интерес (напр. чрез информационна кампания по повод нелоялни практики). Съгласно разпоредбата на чл. 1, пар. 2 на директивата, не е пречка да се предвидят по-широки средства за защита на потребителите. Не на последно място, искът за обезщетение за вреди на колективния интерес на потребителите

		потребители, чийто интерес е защитен по реда на чл. 186, ал.1, т.2. В заключение, **счита, че разпоредбата на чл.186а изкривява целта на колективния иск**, въвежда непрозрачен и неконтролируем финансов режим и предпоставя поредица от дела с ограничена полза за реално пострадалите потребители, поради което **предлагат да отпадне изцяло, както и свързаните с нея разпоредби в законопроекта.**		съществува като възможност в Закона за защита на потребителите повече от 17 години, като за този период няма данни за злоупотреби.
		4. По чл. 186в от § 12 на ЗИД на ЗЗП: Отчитат **липсата на прозрачни и ясни критерии за определянето и включването в списъка на квалифицираните организации.** Принципните изисквания спрямо тези организации, посочени в Директивата, са бланкетно възпроизведени вместо да намерят своята конкретизация и адаптация, съобразно националните специфики на нормативната уредба и обществени отношения. **Липсват гаранции** и за последващ контрол, който да гарантира, че съответните квалифицирани организации отговарят на изискванията за включване в списъка и не злоупотребяват с правата си, **включително по отношение на предявяване на неоснователни искове, възстановяване на разноски** за същите, както **и** в случаи на уважени искове относно **начина за изразходване на изплатените обезщетения.**	Приема частично	Не споделяме изразеното виждането, че липсват прозрачни и ясни критерии за определянето и включване в списъка на квалифицираните организации. Това са критерии за признаване на квалифицираните организации за предявяване на представителни искове, които са предвидени в Директивата (ЕС) 2020/1828 и които съществуват и към момента. Република България прилага тези критерии за признаване на квалифицираните организации повече от 18 години. Възприетите с Директива (ЕС) 2020/1828 за признаване на квалифицираните организации са същите, като тези, предвидени в Наредба № 1 от 24 октомври 2006 г. за критериите, на които трябва да отговарят квалифицираните организации в Република България, които имат правен интерес да предявяват искове за защита на колективните интереси на потребителите (Обн. ДВ. бр.89 от 3 Ноември 2006г., изм. ДВ. бр.26 от 7 Април 2015г., изм. ДВ. бр.22 от 14 Март 2017г., изм. ДВ. бр.49 от 30 Юни 2022г.). Същевременно, не е основателно твърдението, че с проекта липсват гаранции за последващ контрол, който да гарантира, че съответните квалифицирани организации отговарят на изискванията за включване в списъка. Законопроектът предвижда както първоначален,

				така и текущ и последващ административен контрол върху квалифицираните организации, с изрично регламентирани правомощия на компетентния административен орган – министъра на икономиката и индустрията (чл.186е и чл.186ж от проекта). *„**Чл. 186е. (1) Министърът на икономиката и индустрията може по всяко време да изиска от организация, включена в списъка по чл. 186б, ал. 1, да предостави доказателства, че продължава да отговаря на изискванията по чл. 186в, ал. 1.*** *(2) Когато държава – членка на Европейския съюз, или Европейската комисия изрази опасения, че организация, включена в списъка по чл. 186б, ал. 1, не отговаря на изискванията по чл. 186в, ал. 1, министърът на икономиката и индустрията разпорежда извършването на проверка, която да установи, дали тази организация продължава да отговаря на изискванията.* *(3) Когато министърът на икономиката и индустрията установи, че организация, включена в списъка по чл. 186б, ал. 1, не отговаря на изискванията на чл. 186в, ал. 1, издава заповед за заличаване на организацията от списъка.* ***Чл. 186ж. Министърът на икономиката и индустрията извършва проверка най-малко на всеки пет години от включването в списъка по чл. 186б, ал. 1** дали организацията продължава да отговаря на изискванията на чл. 186в, ал. 1.“*. Приети са предложенията относно отхвърляне на очевидно неоснователен иск.
		5. По чл. 90а и чл. 91, ал. 3 от ГПК - § 31от ПЗР на ЗИД на ЗЗП: **Разпоредбата** предвижда налагане на глоба или имуществена санкция във връзка с неизпълнение на задължения за представяне на доказателства в рамките на гражданския	Приема	Предложените разпоредби в § 32 от проекта на ЗИД на ЗЗП, с които се правят промени в общата част на ГПК, с които се създава чл.90а, чл.91, ал. 3 и се отменя чл. 92а от ГПК, са заличени.

		процес, дублирайки други съществуващи разпоредби на ГПК, и **смятат, че следва да отпадне.** Смятат, че нашето национално законодателство разполага с достатъчно ефективни механизми за изпълнение на задълженията по чл. 18 от Директивата, поради което **приемането на чл. 90а и чл. 91 ал. 3 от ГПК е ненужно и недостатъчно ефективно средство за гарантиране на добросъвестното поведение на страните.**		
		6. По чл. 379 – Чл. 385 от ГПК - § 31 от ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Считат, че измененията в Глава 33 от ГПК са ненужни и пораждат сериозни рискове за съществуващата уредба на колективните искове и за правната сигурност като цяло, **поради което предлагат да отпадне в цялост.** Замяната на израза „от името на“ с „в полза на“ (чл. 379, ал. 1–3) премахва елемента на представителство и оставя иска без ясно очертана легитимация. Така се разколебава обвързващият ефект спрямо членовете на групата и се обезсмисля института на колективния иск. Новите текстове в ал. 2 и 3 на чл. 379 предвиждат автоматично спиране на индивидуалните искове до приключване на колективния. Подобно правило излиза отвъд минималната координация, която допуска Директива (ЕС) 2020/1828, и ограничава правото на всеки да получи своевременна съдебна защита. Въвеждането на нова ал. 4 („колективен иск за защита на индивидуални интереси“) руши логиката на института: ако предметът е индивидуално обезщетение, логичното процесуално средство е индивидуален иск, предявен по общия ред след установителното решение по колективното производство. Колективен иск, чийто предмет е „индивидуалните интереси“ на група лица, е по принцип недопустим в българското процесуално право, потвърден в поредица решения на ВКС, които подчертават, че съдът няма процесуална възможност в рамките на колективното дело да пресмята и присъжда лични вреди – това би превърнало	Не приема	Направените изменения в глава тридесет и трета „Производство по колективни искове“ от ГПК имат за цел да отстранят противоречия и неясноти на уредбата, което е необходимо с оглед използването ѝ като обща спрямо представителните искове по глава тридесет и три „а“ “Производство по представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите“. Направените изменения постигат необходимата кохерентност с разпоредбите на глава тридесет и три „а“. Изразът „от името на“ традиционно означава „представителна власт“, каквато в класическия смисъл при колективните искове не се наблюдава, налице е по-скоро специфична субституция. Правилата за действието на решението остават непроменени. Новото изречение в чл. 379, ал. 2 само уточнява съществуващото положение, като избягва формирането на противоречаща си СПН. С чл. 379, ал. 4 се указва именно на принципната недопустимост на такива искове. Следва обаче да се отбележи, че съдебната практика се основава на действащото законодателство и не е обвързваща за законодателя. Промяната в чл. 383 ГПК предотвратява възможни объркания, тъй като по тези дела реално има 4 категории субекти: ищци и ответници; заявили

		установителния иск в множество отделни процеси и би обезсмислило института. Терминологичните изменения („обвързаност“ вместо „участие“) и редакциите в чл. 382–383 създават излишна непоследователност и ще изискват последващи корекции в множество разпоредби, без да носят реално процесуално предимство. Новата формулировка на чл. 385, ал. 2 („подходящи привременни мерки“ без конкретна рамка) е прекалено обща, в други специални производства (напр. защита на потребителите) законът очертава поне вида на допустимите мерки, за да осигури предвидимост и ефективно изпълнение за страните в производството и органът, който ги налага. Глава 33 урежда колективния иск като средство за защита на общия, а не на сумата от индивидуалните интереси. Именно затова законът изисква искът да се предяви „от името на“ групата: процесуалният представител действа като нейно „процесуално лице“, а силата на пресъдено нещо обвързва всички засегнати, освен изключените по реда на чл. 383. Замяната на израза „от името на“ с „в полза на“ (чл. 379, ал. 1–3) премахва елемента на представителство и оставя иска без ясно очертана легитимация. Така се разколебава обвързващият ефект спрямо членовете на групата и се обезсмисля института на колективния иск. Новите текстове в ал. 2 и 3 на чл. 379 предвиждат автоматично спиране на индивидуалните искове до приключване на колективния. Подобно правило излиза отвъд минималната координация, която допуска Директива (ЕС) 2020/1828, и ограничава правото на всеки да получи своевременна съдебна защита. Въвеждането на нова ал. 4 („колективен иск за защита на индивидуални интереси“) руши логиката на института: ако предметът е индивидуално обезщетение, логичното процесуално средство е индивидуален иск, предявен по общия ред след установителното решение по колективното производство. Терминологичните изменения („обвързаност“ вместо „участие“) и редакциите в чл. 382–383 създават излишна		участие; неучастващи, но обвързани; и заявили изключване от обвързаност (които могат да водят отделен процес). Формулировката „подходящи привременни мерки“ е част от действащия текст. Предвид многообразието от субективни права, предмет на колективни искове, конкретизация не е възможна. Директивата изисква хармонизиране на представителните искове, но не е пречка за промени в други институти, независимо дали със същия или с друг закон.

		непоследователност и ще изискват последващи корекции в множество разпоредби, без да носят реално процесуално предимство. Новата формулировка на чл. 385, ал. 2 („подходящи привременни мерки“ без конкретна рамка) е прекалено обща, в други специални производства (напр. защита на потребителите) законът очертава поне вида на допустимите мерки, за да осигури предвидимост и ефективно изпълнение за страните в производството и органът, който ги налага.		
		Настоящият законопроект създава две паралелни процедури – Глава 33 за общите колективни искове и новата Глава 33а за представителните потребителски искове – които могат да се приложат за едни и същи нарушения. Липсата на изрична клауза за приоритет в Законопроекта води до опасност едновременно да се водят дела по двата режима, както и до несигурност чие решение ще има сила на пресъдено нещо. **Предвид изложеното, измененията в чл. 379–385 ГПК следва да отпаднат, а вместо тях да се предвиди следната Преходна и заключителна разпоредба:** 1. При нарушения, засягащи колективните интереси на потребителите, искове се предявяват изключително по реда на глава тридесет и трета „а“. Разпоредбите на глава тридесет и трета се прилагат само доколкото не противоречат на глава тридесет и трета „а“. 2. Когато за едно и също нарушение е образувано дело по глава 33а, всяка последваща искова молба по глава 33 със същия предмет се оставя без разглеждане, а ако производството е вече образувано – прекратява се. 3. Ако при висящо производство по глава 33 бъде заведено дело по глава 33а със същия предмет и между същите страни, първото производство се спира до приключване на делото по глава 33а. 4. Образуваните до влизането в сила на този закон производства по глава 33, които защитават колективните интереси на потребителите, се разглеждат по досегашния ред.	Не приема	Настоящият законопроект не създава паралелни процедури по ГПК. Съществуващият процесуален механизъм за колективна защита в глава 33 на Гражданския процесуален кодекс, не съответства на механизма за предявяване на представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите, предвиден в Директива (ЕС) 2020/1828. Предложеният законопроект се има за цел да се създаде специален режим за предявяване на искове за преустановяване или забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите и на искове за средства за правна защита при нарушение на законодателството, който да съответства изцяло на разпоредбите, принципите и целите на Директива (ЕС) 2020/1828. Представителни искове за нарушения на колективните интереси на потребителите ще се разглеждат само по реда на гл. XXXIIIа на ГПК и това става ясно от уредбата на особените ищци в разпоредбата на чл. 186 от ЗЗП и от посочения предмет на уредба в специалното производство – чл. 388а ГПК. Това следва и от обстоятелството, че по реда на глава XXXIII не може да се разглеждат искове за средства за правна защита (чл. 379, ал.

				4), а преустановителни искове - глава XXXIII предвижда само в полза на колективния интерес (новият чл. 186а ЗЗП, който не е представителен иск). Законопроектът съдържа преходна разпоредба § 34, съгласно която: „§ 34. Висящите съдебни производства по дела, образувани преди влизането в сила на този закон по реда на глава девета, раздел IV „Средства за колективна защита. Искове за преустановяване на нарушения и за обезщетение на потребителите“, се довършват по досегашния ред.“
		7. По глава 33а от ГПК - § 31 от ПЗР на ЗИД на ЗЗП: В общите правила за разглеждане на представителни искове липсва въвеждането на изискванията на Директивата за гарантиране на независимост и прозрачност на квалифицираните организации. Същото е сведено само до възможността ответникът да оспори статута им (чл. 388б, ал. 4). Липсват обаче изрични задължения за непреследване на стопанска цел, за публично оповестяване на източниците на финансиране и за предотвратяване на конфликт на интереси – изисквания, заложени в чл. 4 и чл. 10 от Директивата. Без тези гаранции представителните искове могат да се превърнат в средство за постигане на частни интереси, вместо да защитават ефективно потребителите. Това **изисква да се въведат конкретни текстове, които изрично да налагат финансови и организационни условия за квалифицираните организации, както и да се разшири приложението на нормите за конфликт на интереси върху всички видове искове по Глава 33а – не само на тези за обезщетение, но и на установителните.**	Не приема	Изкисванията на Директива (ЕС) 2020/1828 относно гарантирането на независимост и прозрачност на квалифицираните организации са уредени в разпоредбата на чл. 186в на проекта. За да бъде призната една организация за квалифицирана едно от условията е именно тя да бъде независима и да не се влияе от лица, различни от потребители, по-специално от търговци, които имат икономически интерес от предявяване на представителен иск. Друго изискване на чл. 186в по повод на изискването за прозрачност е организацията да оповестява публично чрез подходящи средства, в т.ч. на своята интернет страница, информация, доказваща, че има за цел защита на колективните интереси на потребителите, че е вписана в Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, воден от Агенцията по вписванията, като сдружение за осъществяване на обществено полезна дейност, че е извършвала дейности за защита интересите на потребителите през последната една година преди подаване на заявлението, включващи най-малко оказване на съдействие за решаване на потребителски спорове и предоставяне на съвети и

				информация на потребителите и други, с цел максимална прозрачност относно дейността й. *„ Чл. 186в. (1) Право да бъде включена в списъка по чл. 186б, ал. 1 има организация, която:* *7. е независима и не се влияе от лица, различни от потребители, по-специално от търговци, които имат икономически интерес от предявяване на представителен иск, включително в случай на финансиране от трето лице, и за тази цел е установила процедури за предотвратяване на такова влияние, както и на конфликт на интереси, между организацията, лицата, които ѝ предоставят финансиране, и интересите на потребителите;* *8. оповестява публично на ясен и разбираем език чрез подходящи средства, в т.ч. на своята интернет страница, информация, доказваща, че организацията отговаря на критериите по т. 1 - 7, и информация за източниците на финансиране на организацията, нейната организационна, управленска и членска структура, нейния предмет на дейност и за извършваните дейности.“*
		8. По чл. 388а, ал. 2 от ГПК - § 31 от ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Смятат обхватът на законопроекта за неправилно разширен спрямо този на Директивата, в частта на разпоредбата, предвиждаща представителни искове да бъдат водени, включително когато нарушението е било преустановено преди предявяване на представителния иск. Тълкуването на разпоредбата на Съображение 20 обаче показва, че Директивата цели приложението на мярка за забрана на практика или на мерки за обезщетение, но не и на мярка преустановяване на нарушение. Иск за преустановяване на нарушение, което е преустановено преди завеждането би бил очевидно недопустим поради липса на правен интерес от воденето му. В тази връзка **предлагат следната редакция на чл. 388а, ал. 2:**	Не приема	Съображение 20 на Директива (ЕС) 2020/1828 изрично посочва, че в обхвата на директивата следва да бъдат включени нарушения, които са били преустановени преди началото или приключването на представителния иск, **тъй като може все пак да е необходимо да се предотврати повторението на дадена практика чрез нейната забрана, да се установи, че дадена практика представлява нарушение** или да се улесни обезщетяването на потребителите. Идеята на разпоредбата е да се забрани използването на практика, която съставлява нарушение за в бъдеще. *Член 2, пар. 1 на Директива (ЕС) 2020/1828 изрично посочва, че:*

		„(2) Разпоредбите на този раздел се прилагат за национални и трансгранични нарушения по чл. 186, ал. 1, които увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите. Когато нарушението е било преустановено преди предявяване на представителния иск, могат да се предявяват искове за забрана на практики, които са в нарушение на колективните интереси на потребителите и/или за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите.“		*1. Настоящата директива се прилага за представителни искове, предявени срещу нарушения от страна на търговци на разпоредбите на правото на Съюза, посочени в приложение I, включително такива разпоредби, както са транспонирани в националното право, които увреждат или могат да увредят колективните интереси на потребителите. Настоящата директива не засяга разпоредбите на правните актове на Съюза, посочени в приложение I.* ***Тя се прилага за национални и трансгранични нарушения, включително когато тези нарушения са преустановени преди предявяване на представителния иск*** *или когато тези нарушения са приключили преди приключването на производството по представителния иск.* Директива (ЕС) 2020/1828 се прилага за предявяване на представителен иск, който е бил преустановен преди началото или приключването на иска, с цел предотвратяване в бъдеще на тази практика и нейната забрана.
		9. По чл. 388б, ал. 2 ГПК - § 31 на §ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Смятат, предвиденото в чл. 388б, ал. 2 ГПК, че „Представителен иск може да бъде предявен и от няколко лица по ал. 1“ за излишно, тъй като в ал. 1 са посочени ищците, които могат да предявяват представителен иск, и те съответстват на предвиденото в чл. 4 от Директивата. По отношение възможността няколко ищци да предявят иск, или да се присъединят, то за тези действия се прилагат общите правила на ГПК. **Предлагат, чл. 388б, ал. 2 ГПК – да отпадне.**	Не приема	Разпоредбата на чл. 388б, ал. 2 е предвидена с цел яснота, предвид на особеностите на правното положение на ищците спрямо материалното право. Предвидената разпоредба съответства изцяло на изискването на чл. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828.
		10. По чл. 388б, ал. 4 ГПК - § 31 на §ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Разпоредбата на чл. 388б, ал. 4, изр. 1 от ГПК в тази редакция е неясна и неосъществима на практика, а именно „Когато ответникът представи доказателства, които правят вероятно,	Не приема	Разпоредбата на чл. 388б, ал. 4, изр. 1 от ГПК транспонира предвиденото изискване в разпоредбата на чл. 5, пар. 4 на Директива (ЕС) 2020/1828, съгласно което:

		че ищецът не отговаря на изискванията за квалифицирана организация, предвидени в правото на държавата членка по регистрацията му, съдът изисква от компетентния орган да извърши проверка.“ В тази връзка следва тази разпоредба да се промени, при следване на принципите, че „всеки трябва да докаже това, което твърди“, като „тежестта за доказване носи този, който твърди, а не този, който отрича“, т.е доказват се положителните факти, а не – отрицателните такива. Отделно от това в чл. 388б, ал. 4, изр. 2 от ГПК – *„Когато органът заличи организацията от съответния списък, не вземе решение **или съдът го намери за неправилно**, съдът може да върне исковата молба“, считаме изразът „съдът го намери за неправилно“ за непрецизен и неточен, като не отговаря на принципите на гражданското право. В тази връзка изр. 2 на чл. 388б, ал. 4 следва да бъде прецизирано.* **Предлагат, чл. 388б, ал. 4 от ГПК – да бъде прецизирана в съответствие с принципите на гражданския процес.**		*„Търговецът ответник в представителен иск има правото да изрази пред съда или административния орган основателните си опасения във връзка с това дали компетентна структура отговаря на критериите, изброени в член 4, параграф 3.“* Компетентния орган е този който може да прецени, спрямо съществуващите критерии, дали компетентната структура продължава да отговаря на критериите. Търговецът безспорно следва да представи доказателства, но компетентен да се произнесе, дали квалифицираната организация отговаря на изискванията това е компетентния орган на държавата членка. Принципното положение в гражданския процес е, че съдът не е обвързан от преценката на административни органи - чл. 17 ГПК.
		11. По чл. 388в, ал. 3 ГПК - § 31 на §ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Разпоредбата на чл. 388в, ал. 3 ГПК – „За производствата по представителни искове не се дължи държавна такса“ не намира правно основание в Директивата, както и в съществуващото национално законодателство. Смятаме, че за неправилен подхода представителните искове, които носят съществени рискове искове за търговците и цели отрасли, да могат да бъдат предявявани свободно и без такса, като за ищеца няма да е особено необходимо да извърши предварителен, разумен и достатъчен анализ доколко потенциалният иск е основателен, или неоснователен, дали има конфликт на интереси и т.н. Отделно от това съдът ще следва да разглежда делата безплатно, което също не намира корелация с Директивата и националното законодателство. **Предлагат, чл. 388в, ал. 3 от ГПК да отпадне.**	Не приема	Разпоредбата на чл. 20 от Директива ЕС/2020/1828 изисква от държавите-членки на вземат мерки за оказване на помощ на квалифицираните организации, с които да гарантират, че разходите по производството, свързани с представителните искове, не възпрепятстват квалифицираните организации да упражняват ефективно своето право да искат налагането на мерки за преустановяване и забрана на нарушения и за обезщетение за вреди на колективните интереси на потребителите. Директивата посочва неизчерпателно такива мерки: публично финансиране, включително структурна подкрепа за компетентни структури, ограничаване на приложимите съдебни или административни такси или достъп до правна помощ. Предявяването на представителни искове е свързано със значителни

				разходи от квалифицираните организации и не освобождаването от такси би ограничило достъпа на потребителите до правосъдие, което е изискване на Директивата. Опасенията за злоупотреба с водене на колективни искове са неоснователни. На следващо място, недължимостта на държавна такса е облекчение както за потребителите, така и за търговците, когато исковете бъдат уважени. Следва да се отчита, че по производствата по чл. 388а, ал. 1, т. 1 и бездруго исковете са неоценяеми, а в производствата по т. 2 размерът не е известен към предявяване на исковата молба, а при условията на чл. 388л, ал. 4 може и да не стане известен до постановяване на първото решение.
		12. По Чл. 388з, ал. 1 т.1 ГПК - § 31 на §ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Разпоредбата дава възможност съдът да установи, че клауза, включена в договор с потребител, е неравноправна по смисъла на чл. 143 от Закона за защита на потребителите, и да обяви, че тази клауза е нищожна. Целта на Директивата е ограничена до установяване, преустановяване или за забрана на действия или търговски практики и обезщетяване на потребители за нарушения по чл.186 ал.3, с разпоредбата на чл.388з, ал.1, т.1 обаче се прави опит да се даде възможност неравноправност на клаузи в договор с общи условия, сключен с потребители, както и в договор, чиито клаузи са били изготвени предварително и не са били предмет на индивидуално договаряне да бъде установена и забранена в производствата по представителни искове. Смятаме този подход за неправилен, доколкото неправилно се смесват два различни института – този на нелоялните търговски практики и този на неравноправните клаузи, за установяването и преустановяването на които ЗЗП предвижда различен ред. Нищожността като правен институт на гражданското право винаги изисква конкретна преценка и конкретно произнасяне,	Не приема	Иск за неравноправни клаузи може на общо основание да бъде воден директно от всеки потребител. Съгласно т. 2 от Приложение 1 към директивата, неравноправните клаузи могат да бъдат атакувани и от квалифицирани организации. Редът по чл. 148 ЗЗП е и остава допълнителна възможност при спазване на посочените там предпоставки за допустимост на последващ иск от КЗП. Неравноправните неиндивидуални клаузи, като нищожни, не подлежат на замяна и в практиката на СЕС са установени мерки за защита на интереса на потребителите. Правото на ЕС изисква да има допълнителни мерки за избягването им в Общите условия, независимо дали са индивидуално уговорени. Такова е и действащото правило на чл. 187, т. 2 ЗЗП.

		като да ѝ си придава общ характер с обявяването на клауза за нищожна, без да е направена проверка на индивидуалния договор, сключен с потребителя, е недопустимо. Съгласно чл. 146, ал. 1 от ЗЗД, неравноправните клаузи са нищожни, освен ако са уговорени индивидуално. Следователно преценката за нищожност на една клауза от един (или повече на брой договори) не може да се отнесе към всички договори, сключени с потребители. Преценката за нищожност трябва да се извърши за всеки отделен договор, като се преценяват всички негови клаузи и индивидуални уговорки между страните. В тази връзка **предлагат да се запази текущият ред за разглеждане на искове за неравноправни клаузи, съответно предложението за изменение на чл. 388з, ал.1, т.1 в §12 от ЗИД на ЗЗП да се ограничи, както следва:** *„ Чл. 388з. (1) Когато искът е основателен, съдът:* *1. осъжда ответника да преустанови практиката, ако към момента на постановяване на решението тя все още продължава.“*		
		13. Чл. 388з, ал. 1, т. 4 от на ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Предвиденото в разпоредбата задължение да се информират индивидуално всички заинтересовани потребители не отчита факта, че в производствата за преустановяване или забрана на нарушение е необходимо само да се определи кръга на заинтересованите потребители, но същите не се индивидуализират и няма да бъдат посочени в съдебното решение по делото. Съответно търговецът не може да отговаря за индивидуалното им уведомяване, като не е налице и механизъм, по който да се установи изпълнението или неизпълнението на това задължение. **Предлагат разпоредбата да се измени, както следва** *„4. Задължава ответника да огласи по подходящ начин и за своя сметка влязлото в сила решение или част от него и/или да направи публично коригиращо изявление с оглед на отстраняване на ефекта от нарушението.“*	Не приема	Чл.388з, ал.1, т.4 от ГПК става чл.388и, ал.11 т.4. Предложената разпоредба въвежда изискванията на чл.13, параграф 3 от Директивата, съгласно който: „съдът или административният орган изисква от търговеца да информира за своя сметка потребителите, заинтересовани от представителния иск, относно всяко окончателно решение, предвиждащо мерките, посочени в член 7, или относно всяко одобрено споразумение, посочено в член 11, чрез средства, които са подходящи за обстоятелствата по случая и в определени срокове, **включително, когато е уместно, да информира индивидуално всички заинтересовани потребители“**

		14. По чл. 388з, ал.3 от ГПК, чл. 388л, ал.6 от ГПК, чл. 388м, ал.6 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Текстовете предвиждат съдебните решения по представителни искове, включително такива, завършили със съдебно споразумение, да нямат сила на пресъдено нещо (СПН) по отношение на участвалите в тях потребители. В българското право принципът на еднократно разглеждане и законна сила на окончателните решения е фундаментален – той лежи в основата на Гражданско-процесуалния кодекс. Без законна сила на съдебното решение търговците в страната ще бъдат поставени в уязвимо и неконкурентно положение спрямо конкурентите си в страната, ще оспорват едни и същи факти в множество последващи производства, ще плащат разходи за защита в искове, по които се защитават интереси на едни и същи потребители. Не е помислено и потенциалният риск по едно дело да се установи, че дадена практика е незаконосъобразна и да се забрани нейната употреба, но в ново дело със същия предмет да се постанови обратното, защото съдът не е обвързан от първото решение. Ще се достига до противоречиви съдебни практики, които подкопават целта на Директивата за ефективна и достъпна колективна защита. Създава се прецедент в българската правна система, която прилага силата на пресъдено нещо още от въвеждането на първия Граждански процесуален кодекс на Република България, а в сегашния Кодекс е систематизирана в глава XV, утвърждавайки окончателността и необратимостта на съдебните актове. Нещо повече предвидените разпоредби не намират основание в разпоредбите на Директивата, и считаме че са в противоречие с нея. **Смятат за абсолютно наложително тези разпоредби да отпаднат в цялост.**	Приема частично	Направени са промени в текстовете на разпоредбите на чл. 388з. и чл. 388л и 388м с цел тяхното прецизиране. Чл. 388з, ал.5 става чл.388и, ал.5 и се изменя така: (5) Срокът за обжалване на решението тече от деня на обявяването му, който се посочва от съда в заседанието за разглеждане на делото. Чл.388л, ал.6 става чл. 388м, ал.6 (6) Присъединил се потребител може във всяко положение на делото преди постановяване на крайния акт да уведоми съда, че не желае да бъде обвързан от него. Чл. 388м, ал.6 става чл.388н, ал.6 (6) Одобреното споразумение има действие за ищеца, за ответника и за присъединилите се потребители.
		15. По чл. 388и, ал. 1 и ал. 2 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: В разпоредбата на чл. 388и ГПК „Конфликт на интереси“ по отношение на ищеца, има редица пропуски и неясноти, липса на ефективни механизми, които биха породили съмнения	Не приема	Разпоредбата на чл.388и, ал. 1 и 2 става чл.388к, ал.1 и 2. Условията по деклариране и доказване на финансирането точно транспонират разпоредбата на чл. 10, т. 4 от Директивата. Освен служебно,

		относно ефективната реализация на свързаните в този смисъл разпоредби от Директивата (съображения 10, 25, 52 и т.н.). На първо място не е ясно защо конфликтът на интереси следва да бъде деклариран от ищеца само по отношение единия вид представителен иск. На следващо място съгласно чл. 388и, ал.1 „ищецът декларира липсата на конфликт на интереси и източниците на финансиране на воденето на делото“, но остава неизяснено как съдът ще проверява дали декларацията е вярна или невярна, съответно какви ще са процесуалните възможности на ответника в това отношение. Съответно, изобщо не е изяснено как ще се установява или установи финансирането на иска от трета страна - тоест, „от лице, различно от потребителите и държавата“. Съответно, не е изяснено и как ще установяват предпоставките по чл. 388и, ал. 2 – тоест, дали има конфликт на интереси в конкретния процесен случай и дали третото лице не оказва влияние върху решенията на ищеца, дали не е конкурент на търговеца, срещу когото е предявен иска и дали трето лице не финансира представителен иск срещу търговец – конкурент. Смятат, че без ясно описани механизми, то няма как гаранциите за прозрачност по Директивата да бъдат осигурени ефективно и действително да се обезпечи липсата на конфликт на интереси и на злоупотреба с права при предявяването и воденето на съответните представително искове. **Считат за абсолютно наложително тези разпоредби да бъдат прецизирани съгласно описаното от нас и духа и разпоредбите на Директивата.**		съдът може да изиска доказателства и по искане на ответника, когато той наведе данни за конфликт на интереси, като законопроектът не изисква тези данни да бъдат доказани по несъмнен начин.
		16. По чл. 388л, ал. 6 - § 31 на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Предвидената разпоредба противоречи на изискванията на чл. 9 от Директивата. С нея се допуска необосновано и немотивирано разширяване на обхвата на разпоредбите по Директивата. **Предлагат, чл. 388л, ал. 6 ГПК да отпадне или да се прецизира съгласно Директивата.**	Приема	Разпоредбата на чл.388л, ал 6 става чл.388м, ал. Взета е предвид бележката и разпоредбата на чл. 388л, ал. 6 става така: „6. Присъединил се потребител може във всяко положение на делото преди постановяване на крайния акт да уведоми съда, че не желае да бъде обвързан от него.

		17. По чл. 388н, ал. 1, т.2 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: С разпоредбата се предвижда задължение на Съда да определи вредите, за които е възможно да бъде предоставено обезщетение. Считат текста за непрецизен, Съображение 50 на Директивата предписва задължение по отношение определянето на вида обезвреда и начина му на определяне, а не по отношение на вредите. **Предлагат чл. 388н, ал. 1, т. 2 от ГПК да отпадне.**	Не приема	Разпоредбата на чл. 388н става чл.388о. Чл. 388о, ал.1, т. 2 транспонират точно изискването на разпоредбата на чл. 9, пар. 1 на Директивата, съгласно което: *„1. **Мярката за обезщетение задължава търговеца да предостави на заинтересованите потребители средства за правна защита като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена**, според случая и както е предвидено в правото на Съюза или националното право.“* В този смисъл е и Съображение 50 на Директивата, съгласно което съдът следва да определи вредите. *(50)„Мерките за обезщетение следва да определят индивидуалните потребители или поне да описват групата потребители, които имат право на средствата за правна защита, предвидени в тези мерки за обезщетение, и ако е приложимо, да посочват метода за количествено определяне на вреда и съответните стъпки, които потребителите и търговците да предприемат за прилагането на средствата за правна защита. Потребителите, които имат право на средства за правна защита, следва да могат да се възползват от тях, без да е необходимо да започват отделно производство. Например, изискването за отделно производство предполага задължение на потребителя да предяви индивидуален иск пред съд или административен орган за количествено определяне на вредата. Вместо това, за да получат своите средства за правна защита, от потребителите следва да бъде възможно да се изисква, съгласно настоящата директива, да предприемат определени стъпки, като например*

				да се представят на субекта, отговарящ за изпълнението на мярката за обезщетение.“ В същата посока е разпоредбата на чл. 9, пар. 1 на Директивата: 1. Мярката за обезщетение задължава търговеца да предостави на заинтересованите потребители средства за правна защита като обезщетение, ремонт, замяна, намаляване на цената, прекратяване на договора или възстановяване на платената цена, според случая и както е предвидено в правото на Съюза или националното право.
		18. По чл. 388н, ал.2, т. 2 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Разпоредбата предвижда, че освен на потребителите „Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника: т. 2 на ищеца“. Смятат, че правната защита съгласно разпоредбите на Директивата, се дължи единствено на потребителите, при което с предвиденото в т. 2 се излиза извън обхвата на Директивата и извън целите, които тя преследва. Възможността за изпълнение (плащане) пряко на ищеца, т.е. на организацията, предявила иска, създава рискове от злоупотреби със средства, предназначени за потребителите - в т.ч. поради липсата на регламентиран контрол по отношение на организацията-ищец. Целта е правна защита да получи не ищеца, а самите потребители - чрез създаване на ясен механизъм за получаване и разпределяне на присъдените за тях средства. Такъв обаче липсва и не е уговорен, в случай че бъдат предоставени средствата на защита на ищеца. **Предлагат чл. 388н, ал.2, т. 2 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП да отпадне.**	Приема	Разпоредбата на чл.388н, ал.2, т.2 става чл.388о, ал.2, т.2 и се изменя така: Чл. 388о. (2) Съдът може да постанови средството за правна защита да бъде изпълнено от ответника пряко на всеки присъединил се потребител.
		19. По чл. 388н, ал.3 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Разпоредбата въвежда „двуфазен“ модел на съдебното производство, при който съдът първо постановява окончателно решение по установителната част и чак след влизането му в сила пристъпва към събиране на доказателства	Не приема	Разпоредбата на чл..388н, ал.3 става чл. 388о, ал.3 Разпоредбата транспонира чл. 9, пар. 5 и 6 от директивата. Разпоредбата ясно предвижда три възможни сценария за производството:

		за обезщетителната част, което противоречи на буквата и духа на българското процесуално право. Според разпоредбите на ГПК съдебното следствие приключва с формален акт, който преклудира възможността за събиране на нови доказателства – след влизането в сила на решението съдът вече няма правомощия да връща процеса назад и да отваря отново доказателствената фаза. Окончателното съдебно решение е единен акт, който съчетава установяване на фактите и правната им оценка, и неговата необратимост е гарантирана от глава XV на ГПК, където е уредена силата на пресъдено нещо. Влизайки в сила, решението задължава страните и не допуска нови спорове по едно и също искане между тях. Българската процесуална доктрина не познава служебно допълване на влязло в сила решение, в рамките на едно и също производство. Предложението за изчакване и събиране на нови доказателства след влязло в сила решение би създало неравнопоставеност между участниците в процеса, ответниците по представителни искове ще бъдат лишени от възможността да се запознаят и оспорят представяни в „служебната фаза“ на процеса доказателства и доказателствени искания. Освен това, всяко допълнително служебно решение за събиране на доказателства ще разпилява съдебния ресурс в поредица от под-дела и ще отслаби целта на Директивата за бърза и предсказуема защита на колективния интерес.		1) след изтичане на срока за присъединяване ищецът посочва размера на претенциите на всеки потребител, съдът събира всички доказателства, вкл. по размера, и постановява пълно решение с посочване на обезщетението на всеки ищец потребител. 2) първо се развива фаза, в която се установяват общите, правни въпроси, ищецът може да не посочи конкретни размери на претенциите (чл. 388м, ал. 4), съдът да не събира доказателства за тях, съответно съдът се произнася с непълно решение (спрямо пълния предмет на иска – чл. 388о, ал. 3, изр. 1), в което ще установи дали има правонарушение и какви са общите предпоставки на иска. След като се формира СПН по този ограничен кръг въпроси, страните могат да постигнат споразумение за индивидуалните размери, за да спестят разноски – напр. ако е съдебно установено наличието на неравноправни клаузи, е въпрос на изчисление да се определи надвзетото от всеки потребител, то може да се компенсира и по друг начин 3) В хипотезата на непълно решение и непостигнато споразумение за някои лица, се провежда втората фаза на производството, в което се индивидуализират претенциите (ако не е направено), събират се доказателства по индивидуално релевантните факти (експертизи, разпити на свидетели за недостатъци на вещи и пр.) и се постановяват осъдителни или конститутивни диспозитиви. Посоченият гъвкав подход отговаря на изискванията за процесуална икономия във времеви и финансов аспект (ако спорът е по общите факти и искът е неоснователен, не се събират доказателства по повод потенциално хиляди присъединени потребители) и стимулира постигането на споразумение.

				В други законодателства се предвижда отделно производство по член 9, пар. 6 от директивата, назначаване на специален орган (синдик) и пр., която алтернатива към настоящия момент се приема за твърде усложнена. Не е налице продължаване на производството след окончателен акт и в колизия със СПН, тъй като при първия вариант няма втора фаза, а при третия вариант първофазното решение не приключва делото, защото не изчерпва целия предмет на спора, свързан с индивидуалните претенции. Производството може да се развие и като единно. Ако съдът го разгледа като двуфазно, първофазното решение няма да формира СПН по неразрешените индивидуални въпроси, а второфазното решение ще съобрази формираната СПН по общите въпроси. В изпълнение на чл. 8 ГПК, която чл. 388н не дерогира, ответниците ще могат да участват наравно във втората фаза.
		20. По чл.388о, ал.3 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Предложената формулировка излиза извън духа на Директивата. В чл. 15 от Директивата (ЕС) 2020/1828 се казва единствено, че "окончателното решение… може да се използва от всички страни като доказателство в контекста на всяко друго дело… за търсене на средства за обезщетение" Нито буквата, нито духът на чл. 15 гласят, че решение "не е пречка" за предявяване на каквито и да е допълнителни искове – там става дума само за правото да се ползва решението като доказателство. Освен това Директивата въвежда в чл. 16 правило за спиране или прекъсване на давностните срокове при висящо представително производство, но не изисква изрично националното законодателство да отрича всякаква пречка за допълнителни средства за защита извън предмета на представителния иск.	Не приема	Разпоредбата на чл.388о, ал.3 става чл.388п, ал.3 Касае се за различни хипотези. Решението е задължително за всички органи в субективните и обективните си предели по силата на общите правила на ГПК. С оглед принципа за гарантираност на субективните права (чл. 4, 56, 117 от Конституцията) упражняването на едно право не погасява други кумулативни права. Разпоредбата на чл. 388о, ал. 3 единствено избягва съмнение по този въпрос.

		Следователно, ако нормативът гласи, че окончателното решение "не е пречка" за предявяване на други искове, това изменя баланса, заложен в Директивата, и въвежда принцип, който в нея отсъства. По коректен начин българският текст би могъл да приравни окончателното решение с доказателствено средство за индивидуални и представителни действия (както е в чл. 15), без да разширява обхвата му до пълно елиминиране на всякаква пречка за нови претенции. **Предлагат редакция на тази разпоредба, която да транспонира правилно изискванията на чл. 15 от Директивата (ЕС) 2020/1828, както следва:** *„Чл. 388о. (3) Решението по представителния иск по тази глава може да се използва от всяка заинтересована страна като доказателствено средство в други производства за търсене на средства за правна защита, които не са били предмет на настоящия представителен иск."*		
		21. По чл. 388о, ал.4 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: **Считат, че разпоредбата следва да се прецизира**, в случай че бъдат приети мотивите ни относно отпадане на иска по чл.186а от ЗЗП, като в чл. 388о, ал. 4 от ГПК отпаднат препратките към чл. 387, ал. 2 и чл. 388 от ГПК.	Не приема	Разпоредбата на чл.388о, ал.4 от ГПК става чл.388п ал.4 от ГПК. Не е прието предложението за отпадане на иска по чл.186а от ЗЗП и в този случай, не е необходимо да се прави промяна в чл. 388о, ал. 4 на ГПК.
		22. По чл. 527, ал. 4 от ГПК - § 31на ПЗР на ЗИД на ЗЗП: Считат за необосновано висок размерът на предвидените санкции по чл. 527, ал. 4 ГПК, а именно от 2000 до 20 000 лв. за всяко нарушение, което не съответства на принципите на справедливост и пропорционалност по Директивата, както и на аналогични санкции, въведени в ГПК. **В тази връзка предлагат размерът на санкциите да бъде намален.**	Не приема	Касае се за нарушения, които засягат голям кръг от потребители и загубите за потребителите са големи, а печалбите от не прекратяване на нарушенията могат да бъдат огромни. Ниският размер на санкциите няма да постигне възпиращ ефект, които цели Директивата.
		II. По отношение на Регламента: Разпоредби, с които Регламентът се преразказва, са например предложените редакции на чл. 70 – 73, чл. 74, ал. 1 и 2, чл. 75, чл. 76, ал. 1 – 6, чл. 83, чл. 84, чл. 89 и чл. 90, които по същество повтарят текстовете на Регламента. В допълнение на това, някои от разпоредбите в Проекта внасят объркване, напр. чл. 72, ал. 2, т. 2, съгласно който вносителите следва да поддържат свой собствен регистър на жалбите, касаещи опасни продукти, а следващата т. 3 на същата алинея постановява, че регистърът,	Не приема	Разпоредбите на законопроекта в тази част не преразказват Регламент (ЕС) 2023/988, с тях се създават необходимите условия за неговото прилагане. Законопроектът определя задълженията на различните икономически оператори и на доставчиците на онлайн местата за търговия. Предвидени са органи, които отговарят за прилагане на регламента. Предвид на това, че част

		в който се вписват жалбите, би могъл да е и този, поддържан от производителите (изискуем съгласно чл. 9, параграф 12 от Регламента). Изключение правят разпоредбите, определящи националните органи за надзор на пазара и някои техни правомощия; текстовете, с които се уточнява, че икономическите оператори следва да предоставят изисканата им от надзорните органи информация на български език и в определен от съответния орган срок, както и уточнението по чл. 76, ал. 7, че заповедите на надзорните органи по ал. 6 на същия член следва да се изпълняват незабавно, освен ако съдът не разпореди друго. Тези правила могат да се обособят в отделни разпоредби, без Проектът да се утежнява с възпроизведени от Регламента текстове, които имат пряко приложение. Отделно от това, Законопроектът възпроизвежда и разпоредби на Регламент (ЕС) 2019/1020, към които чл. 23 на Регламент (ЕС) 2023/988 препраща. Освен това, предложените санкции за нарушение на разпоредбите на Регламента в §14 изм. чл. 211 – 219 от ЗИД на ЗЗП са прекомерни, в двоен размер на минималните и максималните прагове, в сравнение с останалите санкционни норми на ЗЗП, без да има изложени мотиви за високия им размер, което се явява непропорционална и несправедлива мярка. **В тази връзка предлагат размерите да бъдат намалени.**		от разпоредбите на законопроекта ще се прилагат и по отношение на хармонизираното законодателство на ЕС за безопасност на продуктите са предвидени изменения в съответните закони. Предвидените санкции са завишени предвид на това, че действащите в момента санкции, вариращи в по-голямата си част от 1000 до 3000 лв. не са ефективни и разубеждаващи. Предвидените глоби и имуществени санкции са съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2023/988 и ще са ефективни, пропорционални и възпиращи в достатъчна степен.
8.	**„Сдружение за правна помощ на потребителите“**	Изразяват цялостна подкрепа за проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита на потребителите. С проекта се въвеждат коректно изискванията на Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите. 1. Подкрепят по-консервативния подход на законопроекта, който въвежда колективни искове при системата (opt in), при която потребителите изрично трябва да заявяват, че желаят да вземат участие в производство по колективен иск. Чрез това законодателно решение националната уредба на колективните	Приема	Становището е в подкрепя на предложения проект на ЗИД на ЗЗП.

		искове безспорно се развива, доколкото до сега в българското право не е съществувала подобна възможност за защита. Този подход изразява последователност на законодателната политика, без да "прескача" цели етажи в развитието на правната уредба. Директното възприемане на системата (opt out) би била "скок в тъмното", без подготовка и достатъчно добро разбиране на процеса. Следва да се посочи, че системата (opt out) се прилага в САЩ, чиято правна система има редица особености в сравнение с правните системи на страните от ЕС и Правото на ЕС. Този подход дава нужното време на всички участници да се адаптират в новата правна рамка. Сравнително в Европейския съюз този подход системата (opt in) е най-широко застъпен в правните системи на държавите членки. Поради това той е най познат и неговото действие е най-добре изследвано. 2. По отношение на статута на организациите, които могат да предявяват колективни искове: Подкрепят изцяло възприетото в законопроекта решение. То е изцяло съобразено с Правото на Европейския, съюз, практиката на Съда на Европейския съюз и практиката на Върховния касационен съд на Република България. Механизмът за зашита на колективните интереси на потребителите чрез представителни искове водени от квалифицирани сдружения на потребителите се прилага в Европейския съюз от 1998 г. и е приет с Директива 98/27 на ЕС. В България този механизъм се прилага от 1999 г,, когато беше въведен от отменения Закон за защита на потребителите и правилата за търговия. В него бяха въведени както представителния иск за преустановяване на нарушения, така и исковете за обезщетение на колективните интереси на потребителите. От тогава тези искове са част от българското право и се прилагат, както от КЗП, така и от Сдруженията на потребителите. До настоящия момент тази правна уредба не е довела до каквито и да е злоупотреби от страна на Сдруженията на потребителите, които се отнасят към тези свои правомощия изключително отговорно.		

		Заявяват, че както сегашният закон, така и предлаганият законопроект предоставят всички правомощия на Министъра на икономиката и индустрията да упражнява контрол върху дейността на сдруженията на потребителите. Доказателство за това е фактът, че Сдруженията на потребителите в годините са запазили безукорния си обществен образ. Принципните изисквания на които следва да отговарят квалифицираните организации, защитаващи интересите на потребителите, посочени в член 4 от Директива (ЕС) 2020/1828 са изцяло възпроизведени в чл. 27 от Законопроекта. Там подробно е описано, кой може да бъде включен в списъка на квалифицираните организации. Само при наличие на подробно описаните предпоставки, тази организация може да бъде включена в списъка. На следващо място, освен, че списъкът, включващ квалифицираните организации се одобрява от Министъра на икономиката и индустрията, то той осъществява и пряк контрол върху дейността им. Поради това, в Законопроекта е предвидена възможността по всяко едно време Министърът на икономиката и индустрията да изисква актуалната информация от квалифицираните организации, дали същите отговарят на изискванията, предвидени в законопроекта. Това очертава наличието на ясен механизъм, относно осъществяването на контрол над дейността на организации, защитаващи правата и колективните интереси на потребителите. В Законопроекта е предвидено и осъществяването на контрол над дейността на квалифицираните организации и от страна на съда.		